

Бурят-Монголой ҮНЭН

№ 164 (6093)
АВГУСТЫН
15
ВТОРНИК
1950 он

Сая 20 мунгя.

МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО:

И. В. СТАЛИНДА амаршалганууд (2-дох и ноур).
Таря хурялгы хая хаанагүй эмхидхэж, гүрэн-
тээ болзорһоо урид тоосо! (1-дэх и ноур).
Таря хуряахатаа нэгэн доо лшени хэхэбли (1-
дэх и ноур).
ПАРТИНА АЖАБАЙДАЛ (2-дох и ноур).
С. Чиковани. — Тифлиссэ түмэрэмайхидай герон-

чекса стачка болоһоноо хойшо табин жэлэй ой (2-дох и ноур).
Малда урин дулаан байра, эрхим шанартай тэжээл хэрэгтэй (3-дах и ноур).
Л. Дубровина. — Советскэ арадай агуухэ туйлалта (3-дах и ноур).
Кореядехи событнеууд (4-дэх и ноур).

ВКП(б)-гэй ОБЛАСТНОЙ БА ГОРОДСКОЙ КОМИТЕДУУДАЙ,
БУРЯТ-МОНГОЛОЙ АССР-эй ВЕРХОУЙ СОВЕДЕЙ ОРГАН.

Малай үбэлжэлгэдэ эрхимээр бэлэдхэе!

Колхозно ба совхозно нийтын шаж шэмэтэ малажалые хүгжөөх гурбан жэлэй түсэбье амжал. Угтайгаар дүүргэлгэ хадаа 1950—51 онуудта малай үбэлжэлгы хэр эргээр үнгэрэгэнһөө гол түлэб дүлдэдаха байна. Тимэ хадань колхоз бүхэн, малажалай фермэ бүхэн адуу малаа урин дулаан байра байдлаар, эрхим шанартай үбэ тэжээлгэе түсэд хангаха асуудалые саг болзор соонь, хамагай түрүүндэ шидхэхэ ёһотой. Хэрбээ республикын колхозууд үбэлжэлгэдэ бэлэдхэлые унжагайруулаха, тэрэндэ хамаагүйгөөр хандаха болоо наа, урынхи шэнгөөр малаа гурааха, мүн хороохо, өх малнуудые хубайруулаха, эсэстээ түнүүдые үсөөнөөр абажа, адуу малай олошоролгодо, тэрээшлэн ашаг шэмьнь дээшлүүлгэдэ наад түбэг ушаруулаха болоо.

Малай үбэлжэлгэдэ бэлэдхэлэй шидхэхэ үдэрнүүд мүнөө үнгэржэ байна. Гэбшье, республикын олонхи аймагуд үбэ тэжээл бэлэдхэхэ түсэбөө дүүргэхэ яагаа-шудай, малай үбэлэй байрануудай барилгые хүсэд эхилээдүй шахуу байха юм. Энэ юу харуула-наб гэхэдэ, нотагуудтай парти-на, советскэ, хүдөө ажыхан ор-гануудай, колхозуудай хүтэлбэр-лэгшэдэй зүгһөө малай үбэлжэл-гэдэ бэлэдхэлдэ большевистскэ анкаралай үшөө табигдаагүй, энэ шухала хүдэлмэринэ тэдэнэрэй түсэд хүтэлбэрлөөгүй байһые гэрилэнэ. Тэрэн дээрэнэе юун болоноб гэхэдэ, олонхи аймагууд-та үбэлжэлгэдэ бэлэдхэлэй бүхы хүдэлмэринүүд жэгдэ найнаар абуулагданагүй. Жэшээлхэдэ, Загравин колхозууд малай тин-юй дулаан байрануудые түргэ-дөөр ба олоор түхээржэ байһан-ны наа, үбэ тэжээл бэлэдхэлгые угаа эхээр унжагайруулажа байха юм. Гадна, сабшагдаһан горьтой тамайн үбэн хүрилгэлгэнгүй, ша-варын муудлажа байна. Каганови-чын, Сталиной нэрэмжэтэ колхо-зуудай хүтэлбэрлэгшэд малай тэ-жээл бэлэдхэлгые таһалдуулаха аюулдуу хүрэнхэй. Эндэх олон колхозууд силос даралгые тоод-отгүй зангаа үшөө орхободүй. Гол түлэб малажал эрхилдэг Залдын, Сэлэнгын аймагуудта ма-лай барилгануудые хэхэ түсэб тон хангалтагүйгөөр дүүргэлгэжэ бай-на. Эдэ аймагуудай зарим колхо-зууд энэ жэлэй эхин багта бари-жа захалһан малай хэлэн байра-нуудые дүүргэнгүй орхижорхин-дой. Шалтагаанын юуб гэхэдэ, барилгашадаа ондоо хүдэлмэриндэ асуулжэрхэб. Тэрээшлэн Ивол-гын, Хорин аймагуудта барилгын хүдэлмэринүүдэй болуулагдана.

Малай үбэлжэлгэдэ бэлэдхэлэй шидхэхэ үдэрнүүд мүнөө үнгэржэ байна. Гэбшье, республикын олонхи аймагуд үбэ тэжээл бэлэдхэхэ түсэбөө дүүргэхэ яагаа-шудай, малай үбэлэй байрануудай барилгые хүсэд эхилээдүй шахуу байха юм. Энэ юу харуула-наб гэхэдэ, нотагуудтай парти-на, советскэ, хүдөө ажыхан ор-гануудай, колхозуудай хүтэлбэр-лэгшэдэй зүгһөө малай үбэлжэл-гэдэ бэлэдхэлдэ большевистскэ анкаралай үшөө табигдаагүй, энэ шухала хүдэлмэринэ тэдэнэрэй түсэд хүтэлбэрлөөгүй байһые гэрилэнэ. Тэрэн дээрэнэе юун болоноб гэхэдэ, олонхи аймагууд-та үбэлжэлгэдэ бэлэдхэлэй бүхы хүдэлмэринүүд жэгдэ найнаар абуулагданагүй. Жэшээлхэдэ, Загравин колхозууд малай тин-юй дулаан байрануудые түргэ-дөөр ба олоор түхээржэ байһан-ны наа, үбэ тэжээл бэлэдхэлгые угаа эхээр унжагайруулажа байха юм. Гадна, сабшагдаһан горьтой тамайн үбэн хүрилгэлгэнгүй, ша-варын муудлажа байна. Каганови-чын, Сталиной нэрэмжэтэ колхо-зуудай хүтэлбэрлэгшэд малай тэ-жээл бэлэдхэлгые таһалдуулаха аюулдуу хүрэнхэй. Эндэх олон колхозууд силос даралгые тоод-отгүй зангаа үшөө орхободүй. Гол түлэб малажал эрхилдэг Залдын, Сэлэнгын аймагуудта ма-лай барилгануудые хэхэ түсэб тон хангалтагүйгөөр дүүргэлгэжэ бай-на. Эдэ аймагуудай зарим колхо-зууд энэ жэлэй эхин багта бари-жа захалһан малай хэлэн байра-нуудые дүүргэнгүй орхижорхин-дой. Шалтагаанын юуб гэхэдэ, барилгашадаа ондоо хүдэлмэриндэ асуулжэрхэб. Тэрээшлэн Ивол-гын, Хорин аймагуудта барилгын хүдэлмэринүүдэй болуулагдана.

Малай үбэлжэлгэдэ бэлэдхэлэй шидхэхэ үдэрнүүд мүнөө үнгэржэ байна. Гэбшье, республикын олонхи аймагуд үбэ тэжээл бэлэдхэхэ түсэбөө дүүргэхэ яагаа-шудай, малай үбэлэй байрануудай барилгые хүсэд эхилээдүй шахуу байха юм. Энэ юу харуула-наб гэхэдэ, нотагуудтай парти-на, советскэ, хүдөө ажыхан ор-гануудай, колхозуудай хүтэлбэр-лэгшэдэй зүгһөө малай үбэлжэл-гэдэ бэлэдхэлдэ большевистскэ анкаралай үшөө табигдаагүй, энэ шухала хүдэлмэринэ тэдэнэрэй түсэд хүтэлбэрлөөгүй байһые гэрилэнэ. Тэрэн дээрэнэе юун болоноб гэхэдэ, олонхи аймагууд-та үбэлжэлгэдэ бэлэдхэлэй бүхы хүдэлмэринүүд жэгдэ найнаар абуулагданагүй. Жэшээлхэдэ, Загравин колхозууд малай тин-юй дулаан байрануудые түргэ-дөөр ба олоор түхээржэ байһан-ны наа, үбэ тэжээл бэлэдхэлгые угаа эхээр унжагайруулажа байха юм. Гадна, сабшагдаһан горьтой тамайн үбэн хүрилгэлгэнгүй, ша-варын муудлажа байна. Каганови-чын, Сталиной нэрэмжэтэ колхо-зуудай хүтэлбэрлэгшэд малай тэ-жээл бэлэдхэлгые таһалдуулаха аюулдуу хүрэнхэй. Эндэх олон колхозууд силос даралгые тоод-отгүй зангаа үшөө орхободүй. Гол түлэб малажал эрхилдэг Залдын, Сэлэнгын аймагуудта ма-лай барилгануудые хэхэ түсэб тон хангалтагүйгөөр дүүргэлгэжэ бай-на. Эдэ аймагуудай зарим колхо-зууд энэ жэлэй эхин багта бари-жа захалһан малай хэлэн байра-нуудые дүүргэнгүй орхижорхин-дой. Шалтагаанын юуб гэхэдэ, барилгашадаа ондоо хүдэлмэриндэ асуулжэрхэб. Тэрээшлэн Ивол-гын, Хорин аймагуудта барилгын хүдэлмэринүүдэй болуулагдана.

Малай үбэлжэлгэдэ бэлэдхэлэй шидхэхэ үдэрнүүд мүнөө үнгэржэ байна. Гэбшье, республикын олонхи аймагуд үбэ тэжээл бэлэдхэхэ түсэбөө дүүргэхэ яагаа-шудай, малай үбэлэй байрануудай барилгые хүсэд эхилээдүй шахуу байха юм. Энэ юу харуула-наб гэхэдэ, нотагуудтай парти-на, советскэ, хүдөө ажыхан ор-гануудай, колхозуудай хүтэлбэр-лэгшэдэй зүгһөө малай үбэлжэл-гэдэ бэлэдхэлдэ большевистскэ анкаралай үшөө табигдаагүй, энэ шухала хүдэлмэринэ тэдэнэрэй түсэд хүтэлбэрлөөгүй байһые гэрилэнэ. Тэрэн дээрэнэе юун болоноб гэхэдэ, олонхи аймагууд-та үбэлжэлгэдэ бэлэдхэлэй бүхы хүдэлмэринүүд жэгдэ найнаар абуулагданагүй. Жэшээлхэдэ, Загравин колхозууд малай тин-юй дулаан байрануудые түргэ-дөөр ба олоор түхээржэ байһан-ны наа, үбэ тэжээл бэлэдхэлгые угаа эхээр унжагайруулажа байха юм. Гадна, сабшагдаһан горьтой тамайн үбэн хүрилгэлгэнгүй, ша-варын муудлажа байна. Каганови-чын, Сталиной нэрэмжэтэ колхо-зуудай хүтэлбэрлэгшэд малай тэ-жээл бэлэдхэлгые таһалдуулаха аюулдуу хүрэнхэй. Эндэх олон колхозууд силос даралгые тоод-отгүй зангаа үшөө орхободүй. Гол түлэб малажал эрхилдэг Залдын, Сэлэнгын аймагуудта ма-лай барилгануудые хэхэ түсэб тон хангалтагүйгөөр дүүргэлгэжэ бай-на. Эдэ аймагуудай зарим колхо-зууд энэ жэлэй эхин багта бари-жа захалһан малай хэлэн байра-нуудые дүүргэнгүй орхижорхин-дой. Шалтагаанын юуб гэхэдэ, барилгашадаа ондоо хүдэлмэриндэ асуулжэрхэб. Тэрээшлэн Ивол-гын, Хорин аймагуудта барилгын хүдэлмэринүүдэй болуулагдана.

Российска Федерациин хургуулинуудай багшанарай зүблөөн.
Августын 10-да, Москвада, РСФСР-эй гэгээрэлэй Министер-ствээр ба РСФСР-эй педагогичес-ка наукануудай Академээр зар-лагдана, Российска Федерациин хургуулинуудай нэгэ класстаа дахин үлөөгүй хурагалтай баг-шанарай зүблөөн нээгдэе.

«Эхин ба дунда хургуулинуудай хурагалтай эрдэмэй хэмжээ дээшлүүлхэ гол асуудалнууд» гэнэ элхдэхэ РСФСР-эй гэгээрэлэй Министр И. А. Каиров хэбэ.
Тус зүблөөн хэдэн үдэр үргэл-жэлхэ байна.

Бүхэсоюзна шанда хүртэбэ
ВЦСПС ба СССР-эй бэлэдхэлэй Министерствэ болбол бэлэдхэлэй талаар 1950 оной хоёрдохи квар-талай социалистическэ мурьсөөндэ «Заготживсырьёгой» Улан-Удын районно конторые (директор-ынь нүхэр Заливкин) Бүхэсоюзна мурьсөөндэ илаба гэжэ тоолоод, тус конторын коллективтэ СССР-эй Министрүүдэй Соведэй дам-жуулгын Улаан туг ба нэгдэхэ

мүнгэн шан—9000 түхэриг үгэхэ гэжэ шидхэхэбэ.
ВЦСПС-эй ба СССР-эй бэлэдхэлэй Министерствэ болбол энэ оной хоёрдохи кварталда бэлэдхэлэй талаар союз дотор түрүүшын хурунуудай нгые эзэлһэн «За-готживсырьёгой» Бурят-Монголой республиканска конторын коллек-тивтэ Бүхэсоюзна гурбадахи шан баруулаха болоо.

Уйлэдбэриин үндэр бүтээсэ
Атомна эмсэгые хорихо тухай Стокгольмско Уриада гар табиха кампаниян дүн тухай эб найрамдалые хамгаалгын Советскэ Комитетэй мэдээсэл тушаа Улаан-Удын вессоремзаводай бүхы цехүүдээр хөөрэлдөөнүүд үнгэрэг-дэб.
Заводой коллектив Стокгольм-ско Уриада гараа табихадаа аба-наа уулгануудда алдартай соло-тоогоор дүүргэжэ байна. Тус завод энэ оной 7 ардын түсэбье 120 про-цент дүүргэе. Эндэ социалистичес-

кэ мурьсөөнэй дүүргэлгын график бии болгодожо, хүдэлмэришэдэй ажалай бүтээсын дүн гаргагдадаг байха юм.
Эрхим стахановцууд Горбунов, Кадан, Ангатоев, Белоусов ба бусад үдэр бүрингөө даалгабарине 200 процент хүрэтэр дүүргэнэд. Заводой коллектив 1950 онойногд жэлэй түсэбье Агуухэ Октябрь-ска социалистическэ революциин 33-дах жэлэй алдарт айдэ дүүр-гэхээр зоригжонхой.

Таряа хуряалгы хая хаанагүй эмхидхэжэ, гүрэнтээ болзорһоо урид тоосо!

Түрүүшын таряа— гүрэндөө

БИЧУРА. (Телефоноор абтаба).
Үбэ сабшалгана амжалттайгаар дүүргэн Логовскийн нэрэмжэтэ колхозойхид таряа хуряалгада эмхидхэгээр ороо. Энэ колхоздо на-марай хара таряан ба шенинскэ ху-ряагдажа байна. Эндэхид ургаса хуряажа эхилхэтээ хамта, түрүү-шын таряа гүрэндөө тушаажа за-халаа. Дүүрэн бэш мэдэгээр энэ колхоз 300 центнер таряа бэлэдх-лэй пунктда тушаан байна.

Тэрээшлэн томо болгодоһон-Мо-лотовой нэрэмжэтэ, мүн «Красное Знамя труда», «Искра Ленина» колхозууд түрүүшын таряа гүрэн-дөө тушаажа захалаа.

КУДАРА-СОМОН. Аймагай 10 гаран колхоз таряа түбэрилэн ху-ряалгада ороо. Ехэ-Кударын МТС-эй хэдэн комбайнууд харьгатаа кол-хозуудайнгаа поли дээрэ гаранхай.

Куйбышевэй, Калининэй нэрэм-жэтэ, «Красная Заря», «Искра Ленина», «Путь Октября» колхо-зууд гүрэндэ таряа тушаажа за-халаа.

Огородно культурануудай үндэр ургаса

— 1950 ондо огородно культу-рануудай үндэр ургаса хуряажа, Эхэ орондоо улам ехэ огородой эдэс үгэхэбди, гэжэ уялга абанан Мухаршөбэрэй аймагай 17 парт-сбэдын нэрэмжэтэ колхозой оро-родно бригадынхид хэлэһэн үгэд-дөө хурэб. Бригадын гэшүүд үгэрсин илангаяа үндэр ургаса хуряана. Тини, түрүүшынхид ургаса гүрэндэ тушаажа, түсэбөө 122 процент дүүргэе.

Мүнөө энэ артель колхознигууд-дай ажалта үдэртэ үгэрсэ хубаа-жа байна. Мүн огородно культу-рануудай бусад ургаса найн. Бри-гадын гэшүүн—эхэ-герой Н. В. Лапена, мүн колхознигууд Бур-дуковская, Митрофанова, Стулева, ба бусад хабарай тариалгын эхил-хэхэ хойшо мүнөө хүрэтэр үндэр бүтээсэтэйгээр ажаллажа ябанан.

С. Черненко.

Уранзурааша Ф. Балдаевэй зураг.

Бэлэдхэлгүйгөөр угтаба

Хүдөө ажыхын машинанууд болон зэр зэмсэгүүдые хаяа саг соонь заһабарилһанһа таряа ху-ряалгын нилээдгүй дүлдэдаха байһанин мэдээжэ. Гэбшье, Баргажанай зарим колхозууд тар-яа хуряалгада тон муу бэлэдхэл-тэй байшоо. Жэшээлбэл, лобогрей-кэ ба жаткануудые заһабарилжа түсэб миин 49 процент, комбайн —75, сортировка —30 процент дүүргэгдэн байна. Үшөө 3 цу-шилканууд заһабарилдаагүй ба таряа, вейжкэнүүдэй заһабарилга марталданахай шахуу.

Тэдэр МТС-эй 14 жаткануудай ямар байдалда байһыень мэдэхын аргагүй. Энээн тухай МТС-эй аха-лагша механик Ивановһоо асуу-хада, иигэжэ харюусана:
— Мэдэнгүйб. Колхозууд 6 жаткануудые заһабарилжа гэнэн хураг бии агша.
Тэрээшлэн аймагай олон колхо-зууд шэнэ ургаса хуряалгые муу бэлэдхэлгүйгээр угтажа байна. Тэдэнэй тооло Ленинэй, XVIII партсбэдын, Калининэй, Кировэй нэрэмжэтэ ба бусад колхозууд оролсоно.

Куйтунска МТС молотилкануудай заһабарилгые хая халлажа байна. Жэл бүри колхозуудта үг-

Д. Гыренов.

ТАРЯА ХУРЯАХАТАА НЭГЭН ДОРО ЛУЩЕНИ ХЭХЭБДИ

Комбайнераар хүдэлмэрилһэн түрүүшын жэлдэ — 1946 ондо 377 гектар таряа хуряан байгаа наа, удаахи жэлын —480 гектар, 1948 ондо—613, 1949 ондо 846 гектар хуряан ба мүн энэ жэлдэ 1085 килограмм бензин арбиллан байгаа.

(Суулгын МТС-эй комбайнер Минай Суменков өөрынгөө дүршэл тухай хөөрэнэ)

Иймэ амжалта манай агрега-дайхид иматгал хүдэлмэрилһэн үдэрые нигтарууланай ба ком-байн, тракторайнгаа хойноһоо техникческэ харуула ханамжатай найнаар хэхэнэй ашаар туйлаа. Амжалтаманай мүн механикгууд ба комбайнернуудай заабаряа хэдэн түхээрлэгшэд нилээд нүлөөлөө.
Жэшэнь, питательна транспор-терые хедерэй полотногой жэшээ-гээр шэнэдхэн байгуулаа нэмли. Планкануудын түмэр гэнжэ дээрэ бэш, харин 3 ремён дээрэ зоёдогдожо, зубчаткануудын ро-лиогор нилээдхэ нэн. Иймэ транс-портёр эбдэрэнгүй, найнаар хү-дэлдэг байна. Нёдондой сезон соо нэгшые эбдэрэнгүй бэлэй. Мүн нимэ транспортёр таряа гээлтээ оруулдагүй юм.

Техникческэ харууналгые сүүд-хэдэ хоёр удаа хэжэ, комбайнаа шорой тоонһоо сээрлэдэг, воз-духоочиститель соохи тоһыень нэлгэдэг, хуларһан шүрбэ холбоо-нуудыень шангаддаг ба бухы подшиннигуудыень тоһодогдби. Техникческэ харууналгые үглөө-гүүр, шүүдэрэй хатаагуйдэ, бури сложно регулировкануудыень бо-роотой үедэ хэдэгдби.

Зарим комбайнернууд һуниндөө хүдэлмэрилхэ дурэгүй байдаг. Найнаар гэрэлтүүлэдэ, энэ хүдэл-мэридэ ханамжатайгаар бэлэдхэд байгаа наа, һунин хүдэлмэри бүтээсэ хэхэй байдаг гэшэ. Һу-нин үедэ комбайн ба тракторай моторнууд халадагүй ха юм. Тинмэхэ тракторай ябаса хур-дан байдаг, мүн агрегадэй хүдэл-мэрилһишдые ажалһаань юушые наамааруулдаггүй байна. Һуни хү-дэлмэрилһын тулада жэгдэ ба буртаг үбэнгүй участогые шэлэн олохо хэрэгтэй. Мүн комбайнын-

гаа хедерэй ехэ полотногой тата-сые һуладхаха, декэнүүдые ба нэг-дэхид сээрлэлгые тааруулаха, вентиляторай үлээсые шангадхаа шухала. Хедерэй ехэ полотногой ролингуудта голоомо болон буртаг үбэнүүдэй оройлохогүй ба бур-таг үбэнэй, мүн залаануудай колосово шекые шэгэхгүйн ту-лада һуни хүдэлмэрилхэдөө тэр-нэй хойноһоо илангаяа нарнаар караха шухала.
Ажалда дуратай, хүдэлмэришэ хүнүүдые комбайнова агрегадай-гаа составта нэгдүүлжэ, тэдэни агрегадай саг үргэлжин гэшүүд болгохо гэшэ шухала удхаша-нартай. Манай агрегадэй гэшүүд Сергей Абрамович Антонов, Иван Алексеевич Алексеев, штурвальна Леон Панкратович Суменков ба бусад олон жэлдэ сугтаа хүдэл-мэрилжэ байна. Тэдэнэр өөнэд өөһ-дынгөө уялгые найнаар мэдэдэг, найнаар дүүргэдэг болохой.

Тэрээшлэн гална, холдоо һу-ралсажа, мэргэжэлэ дээшлүүл-жэ байха саг олодогдби. «МТС» гэжэ журнал, «Социалистическое земледелие» гэжэ газетэ саг үр-гэлжэ уншажа, ороной түрүү ком-байнернуудай хүдэлмэрин дур-шэлтэй танилсан, тэрэни өөһ-дынгөө ажалла хэрэглэдэгдби.
Манай агрегадэй таряанай гээлтэ хорлолтоо орохогүйн тула анхаралаа илангаяа ехээр хан-дулдаг. Тубхын түрүүндэ,

Хартаабха, овощь саг соонь бэлэдхэхэ

Хартаабха, овощин ургаса-нуудые хуряаха саг дүтэлжэ бай-на. Тиммэдэ, худалдаа-наймаа эрхилдэг организацинууд ганса-хан лэ хартаабха болон овощине ехээр бэлэдхэхын түлөө тэмцэхэ бэш, харин тэрэни холын районуудһаа шэрэхэ, зөөхэ, най-наар хадгалха, даһалха гэхэ мэтын хүдэлмэринүүдтэ ехэхэн бэлэдхэл ябуула ёһотой. Овоще-хранилищинуудые, бочко амбар-тануудые найнаар бэлэдхэхэ шу-хала.

Хартаабха ба овощь бэлэдхэл-гэдэ транспорт тон ехэ үүргэ эзэл-нэ. Тиммэдэ, автомашинуудые бэлэдхэхэ, тэдэни жолоодохо шофернуудые, ашаа тэшшэдые томилхо, хаанаһа ямар газарһаа шэрэхэ маршрудуудые түсэблэхэ зэрэгтэй болоно.

БМАССР-эй Министрүүдэй Совет болбол худалдаа-наймаа-най Министрствын, Бурмонкэ-союз ба худалдаа-наймаанай ор-ганизацинуудай хүтэлбэрлэгшэд болон ОРС-нуудай начальнигуудые хартаабха болон овощь ту-шаан абалгада бэлэдхэлэй хү-дэлмэрине нааяр дүүргэхэ гэжэ уялгалһан байна.

Ажалшадэй эрилтэнүүдые хү-сэд хангаха хэрэг хадаа овощь ба хартаабха элбэг ехээр бэлэдх-жэ шадһан дээрэнэ нилээд дүл-дыдаха байна гэжэ худалдаа-наймаа эрхилдэг организацинууд-дай хүтэлбэрлэгшэд мэдэхэ ёһо-той.

И. Гроссман.

Жаткын машинистнуудай жэшэ

«Авангард» колхозой гэшүүд Мухаршөбэрэй аймаг соо түрүүлэн таряа хуряалгада ороо. Энэ кол-хозой поли дээрэ жатканууд хү-дэлмэрилжэ байна. Машинистнууд Андрей Бухальцев, Владимир Шайдуров гэшэд үдэр соо тус бү-ридөө 6 гектар таряа хаданан.

Нааяр эндэ комбайн хүдэлмэ-рилжэ эхилхэнэ.

Б. Дымбрылов.

таряагаа эгээн доогуур сабша-хые оролдогдби. Гадна, ком-байндаа 3 зерноуловительнуудые (хедерэй налюо тала до-ро, сохигдон таряанай транс-портёр доро, соломокопнителин урдахи заха доро) тодхонхойди. Эдэ зерноуловительнуудые саг үргэлжэ хоололод байхада хүдэлмэрин 16 часай турша соо 40—120 килограмм эрхим сортын таряан гээлтэхэ абарагдадаг бай-на.

Мүнөө сезондо таряагаа эрхим шанартайгаар, саг соонь ху-ряаханаа гадна, малай элхэхэ тэжээл — голоомо ба михиннэ шадаал наа, элбэг ехээр сулуу-лаха гэнэ зорилго бидэнэр, комбай-нернуудай урда табигданхай. Найнаар хуряалгана ба сомго-лон голоомо адуу малда яһала байна нэмэлтэ тэжээл болодог байна. Тэрэнэй тула голоомые доогуур сабууланхай. 5 сан-тиметр доогуур сабшахада гектар бүриһөө 1—1,5 центнер голоомон үлүү хуряалгада гэжэ агроно-мууд тослоһон байна. Голоомые түргэн хуряанай ашаар мүн эр-тын намарай пар хахалха арга бо-ломжэ бии болгодоно.

Мүнөө сезондо шэнэ хэмжээ ябуулаха — хуряалгатай нэгэ доро голоомын зуурта лүшени хэхэ байһабди. Дисковэ лүшильнигы комбайнынгаа хойноһоо шагта-галхабди.
Бидэнэр мүнөө сезондо 850 гек-тар таряа эрхим шанартайгаар хуряаха, 20 процент нефтепро-дуктуудые арбилха гэнэ уялга абанхайбди. Энэ уялга заабод дүүргэгдэхэ байна.

Парторганизацинуудай хүдэлмэрийн аша

ВКП(б)-гэй Хэжэнгын айком үбһэ хуряалга дээрэ хүдэлмэрижэ байһан ажалшад дунда нитэ-политическэ хүдэлмэри ябуулга гартыг анхаралаа хандуула.

Үбһэ хуряалга эхилхын урда тээ аймагй партийна организаци эмхидхэлэй болон нитэ-политическэ эхээн хүдэлмэри ябуула. Эхин парторганизацинуудай секретарьнара, мүн агитколлективүүдэй хүтэлбэрилгэлшэдэй семинарууд үнгэргэгдөө. Үбһэ хуряалга дээрхи агитаторнуудай зорилго-нууд гэхэн асуудалаар агитаторнуудай кустовой семинарууд болоһон байна, ВКП(б)-гэй айком үбһэ хуряалга эхлэхэдэ бүри урид нитэ-политическэ хүдэлмэри эмхидхэхэ хэмжээ-ябуулганыуде хараалһан байна. Удангүй аймагй парторганизацинуудта партийна суглаанууд үнгэргэгдэжэ, партино-политическэ хүдэлмэрийн түсбэ зүбшэгдэжэ, баталагдан абтаа һэн. Мүн коммунистууд ба комсомолецүүдын хүдэлмэрийн шиндэхэ участогуудаар табигдһан байна. 300 шаху агитаторнууд ба пропагандистнууд малай тээжэл бэлдэхэдэ хүдэлмэрижэ байһан зонуудай дунда ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулжа, тэдэнэй дунда социалистическэ мүрьсөө үргнөөр дэлгэрүүлжэ, байна.

Аймагй ажалшад ургаса хуряалга ба хүдөө ажахын продуктууде бэлдэхэхэ тухай парти ба правительствын тогтоол болон ВКП(б)-гэй Обкомой хоёрдох пленумэй тогтоолы халуунаар утгажа абаад, мүнөө тэдэни бэлдүүлжэ байна.

Аймагй ажалшад эб найрамдалай хүсье улам батажуулхын тула дээшлүүлһэн уяланууде абаад, социалистическэ мүрьсөө үргнөөр дэлгэрүүлхн хүдэлмэрижэ байна. «Ударник» колхозой колхознигууд аймаг дотороо социалистическэ мүрьсөө үүсхэдэ, үбһэ хуряалга нэгэ харын туршада эрхим шанартайгаар дүүргэжэ гэжэ уялга абаа һэн. Үбһэ хуряалга ба силос даралга нэгэ харын туршада дүүргэдэ, түсбөө гадуур 3750 центнер һайн шанартай үбһэ бэлдэхэдэ гэхэн уял-

ганууде мүн Энгельсын нэрэмжэтэ колхозой колхознигууд абаһан байгаа. Зарим түрүү колхознигууд бүри дээшлүүлгэдэһэн уяланууде абаа һэн. Жэшэнь, сенокосилкын машинистнууд Николай ба Федор Михайловтан («Ударник» колхоз) үдэр бүрингөө нормые 150—180 процент дүүргэхэби гэжэ, мүн машинистнууд Багор Васильев, Иван Далаев гэхэд («Улаан Таргашан» колхоз) нэгэ халаанай мориордоор үдэртөө 7—8 гектарһаа бага бэшэ эрхим шанартайгаар сабшахабди гэжэ мэдүүлэ. Энгельсын нэрэмжэтэ колхозой колхозник нүхэр Рыгэн Гармаев гар хажуураар үдэрэй 1 гектарһаа бага бэшэ сабшах гэжэ уялга абаа һэн.

Мүнөө тэдэнэр абаһан уялгануудаа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэжэ байна. Нүхэр Гармаев үдэр бүри 1—1,2 гектар үбһэ эрхим шанартайгаар сабшана. Машинистнууд Михайловтан үдэрэйгөө нормые ходоодоо 150—200 процент дүүргэнэ.

Иймэ патриотическэ хүдэлмэри колхознигуудай дунда дэлгэрэ.

Аймагй партийна организацинууд абаһан уялгануудаа дүүргэхэ ябадалһан колхознигууде зоригжуула зуураа, тэдэнэй дунда сар үргэлжэ нитэ-политическэ хүдэлмэри ябуула.

Үбһэ хуряалга дээрэ нитэ-политическэ ба культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэри ябуулхадан партийна эхин организацинуудта туһалхын тула ВКП(б)-гэй айком болбол хүтэлбэрилхэ хүдэлмэрилгэлшэды, лекторнууд ба элидхэлшэды колхозуудта эльгэһэн байна.

Аймагй культурнын байшангай дэргэдэ 2 агиткультбригаданууд эмхидхэгдэ. Мүнөө тэдэнэр аймагй олохон колхозууде культурнаар хангана.

Партийна организацинууд социалистическэ мүрьсөөе ходоодо хинажа байлаг, харан ойлгуулаха агитацие үргнөөр хэрэглэдэг юм.

Полеводческо ба тракторна бүхы бригадануудта социалистическэ

мүрьсөөнэй показателин Доска эмхидхэгдэнхэй, колхозуудай центрүүдтэ хүндэлэлэй досканууд бин.

«Ударник» колхозой партийна эхин организаци малай тэжээд бэлдэхгэдэй дунда нитэ-политическэ хүдэлмэри эршэмтэйгээр ябуула. Тус парторганизацида 16 хүнүүдхэ бүрдэхэн агитколлектив эмхидхэгдэнхэй. Агитаторнууд колхознигуудай дунда политическэ ба хүдөө ажахын тэмцүүдээр хөөрөлдөө ба элидхэлүүдые ходоодо үнгэргэдэг. Полевой станууд, клуб ба колхознигуудай байрануудта үбһэ хуряалгэ амжалттайгаар үнгэргэхэ уряалан лозунгнууд, плакатууд халагданхай.

Партийна организацин эмхидхэлэй ба нитэ-политическэ хүдэлмэри горьтойгоор ябууланхай ашаар, тус колхоз үбһэ хуряалгана амжалттайгаар ябуулжа, аймаг соогоо нэгэдхи һуури эзэлжэ ябана.

Аймагй организацинууд ба эхин зургаанууд үбһэ хуряалгэ амжалттайгаар дүүргэлгэдэ туһалан, колхозууде шэфтэ абаһан байна. Энэ үүсхэлэе аймпог-ребосоюзай хүдэлмэрилгэлшэд эхилһэн байна. Тэдэнэр өөрынгөө шэфтэхи колхозой полевой станда улаан булан эмхидхэхэ, радиоприемник тодохо, һайн библиотечкэ суглуулаа. Мүн колхознигуудай дунда хөөрөлдөөнууд ба элидхэлүүдые сар сатган үнгэргэдэг. Тэрэһнэ гадна, аймпог-ребосоюзай коллектив амаралтынгаа үдэрнүүдтэ шэфтэхи колхозойгоо сабшалан дээрэ гаража хүдэлмэрилана.

Гэхэтэй хамта, үбһэ хуряалга дээрхи нитэ-политическэ хүдэлмэридэ багабэшэ дутагдануудай бин байһые тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Зарим парторганизацинуудта агитационно-нитэ хүдэлмэри һулаар ябуулагдана. Культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаанууд хүдэлмэрэ муу-гаар табинхай.

Аймагй партийна организацинууд элэ дутагдануудаа усадхаха хэмжээнүүдые абажа байна.

Ц. Балданов.

В. И. Ленинэй гениальна зохёол тухай выставкэ

Горькиин нэрэмжэтэ республиканскэ библиотекэ «Демократическа революцида социал-демократини хоёр тактика» гэжэ Ленинэй гайхамшадта зохёолой гараһанһаа хойшо 45 жэл болоһонтой дашарамдуудан цомой выставкэ нэһэн байна.

Выставкэ дээрэ тэрэ үдэд В. И. Ленинэй зохёолон зохёолнууд, фотографинууд ба Владимир Ильичин гараараа бэшэһэн хүдэлмэринүүд харуулагдана. Мүн В. И. Ленинэй ажабайдал ба ажал-ябуулые харуулан альбом ба элдэб материалнууд бин. Выставкын хоёрдохи таһагта бүхы дэлхэйн ажалшадтай эрхэ сүлөөгэй ба эб найрамдалай түлөө тэмсэл харуулагдана.

Д. Жарков.

Томо болгодоһон колхоздо туһаламжа

Энэ оной июль һарада Хорин аймагй «Арбизал», «Шэнэ-ажал», Калининэй нэрэмжэтэ колхозууд хамтаржа, Калининэй нэрэмжэтэ хамто болоо һэн.

Томо болгодоһон энэ колхоздо нитэ-политическэ ба культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэринүүдые ябуулхадан бодото туһаламжа хуряалгын зорилготойгоор ВКП(б)-гэй айком болбол айкомой пропаганда ба агитацин таһагые даагша нүхэр Дагбаев түрүүтэйгээр агитбригада эльгэһэн байгаа.

Агитбригада полевой станууд дээрэ 5 концерт харуулаа, 6 «Дайшалхы хуудана» гаргаа, мүн 1950 ондо ургаса хуряаха ба хүдөө ажахын продуктууде бэлдэхэлтэ тухай ВКП(б)-гэй ЦК-гэй ба СССР-эй Министруудэй Соведэй тогтоол ба ВКП(б)-гэй Обкомой 2-дохи пленумэй тогтоол тухай, мүн Корейскэй собатынууд тухай хөөрөлдөө болон элидхэлүүдые үнгэргэһэн байна. Тэдэнэ колхозой агитаторнуудтай инструкторна зүблөө үнгэргөө. Колхозой түрүүлшэдэ ба парторганизацин секретарьта колхознигуудай байрануудта культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэрие найжаруулаха ба хуряалгын хүдэлмэридэ бүхы зоние элсүүлэхэ хэрэгтэн эхэһэн туһалан байна.

Томо болгодоһон колхозой партийна организаци 30 коммунистуудһаа бүридэнхэй, мүн колхоз 37 комсомолецүүдтай боло. Тинн колхозой партийна, комсомольско организацинууд эхэһэн хүсэтэй болоһон байна.

Б. Намжилон.

И. В. СТАЛИНДА АМАРШАЛГАНУУД

Нүхэр И. В. Сталинай 70 наһанай орой дашарамдуудан партийна, советскэ болон олонини организацинуудһаа, ажалшадтай коллективүүд, Советскэ Союзай гражданинууд, гүрэнэй нитын организацинуудһаа ба хилин сагнахи эльбэ шурнуудһаа И. В. Сталинай нэрэ дээрэ олон тоого амаршалганууд ороһон байна.

Олон удаа жэлүүдтэ эдүүр энхэ ажаһуухынь нүхэр Сталинда бүхы зурхэһнөө хүсэһэн амаршалганууде хургабэ:

Сталинградскэ областини шуубу уска, берилгын «Варрикада» гэжэ советскэ хүдэлмэришд ба албахагшадтай коллективни

Молдавскэ ССР-эй Норхоно сүдэй хүдэлмэрилгэлшэд; Волынскэ областини Рожинскэ районий Мичуринэй нэрэмжэтэ колхозой колхознигууд;

Сталинградскэ областини Ново-Анненск ой модо хам-залгы станцини хүдэлмэришд ба албахагшадтай коллективни;

Харьковскэ областини Лозовско районий «Комсомолец» советскэ хүдэлмэришд ба албахагшадтай коллективни;

Закарпатскэ областини Ужгородскэ округой Сталинай нэрэмжэтэ колхозой колхознигууд;

Киев-Финскэ ССР-эй Петровскэ районий, Спасска Губа тохсоной колхознигууд, хүдэлмэришд ба интеллигенцие суглаан;

Латвиекэ ССР-эй Айдакска волостини «Накотне» колхозой колхознигууд;

Астрахань городской Сталинскэ районий медицинскэ хүдэлмэрилгэлшэдэй коллективни;

Московско-Рязанскэ түмэр замай Управленини хүдэлмэрилгэлшэд;

РСФСР-эй Министруудэй Соведэй дэргэдхи заводчингай Главна управленини сотрудинуудтай коллективни;

Ленинэй орденот Бүхэсоюзна Авиаци, оно материалнуудай научно-шэнжэлгын институтай хүдэлмэрилгэлшэдэй коллективни;

И. И. Мечниковэй нэрэмжэтэ Московскэ областной институтай сотрудинууд; СССР-эй Министруудэй Соведэй дэргэдхи ургасе тодорхойло Гүрэнэй Главна Инспекцини хүдэлмэрилгэлшэд;

Краснодарскэ хизаарай Брюховскэ сельхоззаводой хүдэлмэришд, албахагшад, инженерно-техническэ хүдэлмэрилгэлшэд;

Магдугевскэ кучкгай совхозой научно-шэнжэлгын станцини хүдэлмэрилгэлшэдэй коллективни;

Щигровскэ механическа заводой тухай

дэлмэришд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилгэлшэдэй коллективни;

Азовскэ трестини Кюрдямирскэ эри заводой хүдэлмэришд, албахагшад инженерно-техническэ хүдэлмэрилгэлшэдэй коллективни;

Колхозно ба хүдөө ажахын барилгэ проектираалжэ Белорусскэ гүрэн институтай хүдэлмэрилгэлшэдэй коллективни;

Азербайджанскэ ССР-эй Пупкинскэ «Эгогтерно» пунктнй хүдэлмэришд ба албахагшадтай коллективни;

Уральскэ городской финансия хүдэлмэрилгэлшэдэй суглаан;

Тюменскэ областини Бердюжскэ районий медицинскэ хүдэлмэрилгэлшэдэй коллективни;

Пинскэ областини Пинскэ районий ардай гэгээрэлэй таһагай Сагшлар хүдэлмэрилгэлшэд;

Узбекистанай КП(б)-гэй Ургачскэ горком;

Камышанскэ хүдөө ажахын техника ба агролесомелиораторнуудай һургалын һурагшад, багшанар, хүдэлмэришд ба албахагшад;

Барнаул городской «Алтайска правдэ» гэжэ краевой газетини редакцияни хүдэлмэрилгэлшэдэй коллективни;

Красноярскэ хизаарай Енисейскэ районий Яланска/Һуругулини багшанар ба һурагшад;

Алтайскэ хизаарай Главысельскэ барилгын-монтажно конторыни худамришд, инженерно-техническэ худамришд ба албахагшадтай коллективни;

Микробиологиин ба эпидемиологиин Архангельскэ институтай сотрудинууд; Баруун-Кавказскэ областини Тертинскэ районий, Октябрьскэ революци 13-дахи ойн нэрэмжэтэ колхозой колхознигууд;

Газар эсхэмжэлгын Днепротрестскэ техникумэй һурагшад, багшанар ба албахагшад;

Архангельскэ областини Беломорскэ районий «Промышленник» гэжэ колхозой колхознигууд;

Саратов городской электрическэ трестини хүдэлмэришд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилгэлшэд ба албахагшад;

Польша, Олькуш городской городскэ Рала паролора;

Швейц, Гетеборг, Эриксбергскэ коммунистическэ профсоюзна клубай һууд;

Германи, Вестпрингит районий кротагай депутатүүд;

Швейц, Вестерселхн Коммунистическэ партийна һуругулини һурагшад;

(Ургэжээлинь хожом гараха)

Номой полко

Бурят-Монголой гүрэнэй хэблэл һүүлэй үдэрнүүдтэ нимэ уранзохёолой номууде хэблэн гаргаба:

М. Горький, «Рассказууд». Энэ ном соо нимэнүүд зохёолнууд оробо: «Архип үбгэн Лёнька хоёр», «Ухибүүд», «Бишхан «Евбуу», «Пепе», «Угзаралта», «Евсейскэзэй болоһон ушар», «Заахан басаган». Эдэ зохёолнуудын бурят-монгол хэлэн дээрэ оршуулагдажа, 5000 хэһгэ тиражтайгаар гарла.

С. Маршак, «Арбан хоёр һара» (словакка онтохон) бурят-монгол хэлэн дээрэ 5000 хэһгэ тиражтайгаар хэблэгдэжэ, бага наһанай һуругулини үхибүүдтэ зориулагдаба.

С. Дунаев, «Победная поступь» гэжэ шулуугуудэй сборник орохэлэн дээрэ хэблэгдэ. Тиражһаа 4000 хэһгэ.

А. Шадав, «Һанаамгай үбгэн» Энэ хадаа дунда наһанай һуругулини үхибүүдтэ зориулан ортохон. Бурят-монгол хэлэн дээрэ 4000 хэһгэ тиражтайгаар хэблэгдэбэ.

А. Жамбалон, «Баярта үдэр» Бага наһанай һуругулини үхибүүдтэ зориулагданан расказууд, 3000 хэһгэ тиражтайгаар бурят-монгол хэлэн дээрэ гараба.

Эдэ номууде полиграфизлалданомой худалдаанай магазинуудһаа абажа болохо.

Политическэ нийтын хүдэлмэри нула

Кабанскын аймагй «Рыбак» колхоздо нитэ-политическэ хүдэлмэри хангалтагүйгөөр ябуулагдана.

Колхозой уншалгын байшан үнийнэй суургагай. Май һараһаа хойшо тэндэнэ нэгэшье хөөрөлдөөн, лекци болоогуй, агитаторнууд томилодоогуй байха юм.

Уншалгын байшан соо газет ба журналууд, номууд, шатар ба хөгжэмэй инструмента

нүүдшые үгн. Хангын газетэ үни удаанай гаргагдаагүй. Тус колхозой парторганизацин секретарь нүхэр Хамаганов партино-политическэ хүдэлмэрине толгойлоогуй.

Партийна ба комсомольско организацинууд өөһэдннгөө гол шукала зорилгонууде бөлүүлжэ хэрэгтэ ханамжагүйгөөр хандана.

Тус колхозой бригадануудай полевой стануудтан улаан булан-туудшые эмхидхэгдээгүй байһаар.

Парторганизацин секретарь хадаа бригадануудта агитационно-политическэ хүдэлмэрине ямараар ябуулагдажа байһые шалгангауй.

Тус колхоздо нитэ-политическэ хүдэлмэрине энэ гэгээр эрид нэрэгээжэ, ажалдай амжалтанууде туйлалгада колхознигуудай бүхы хүсэ элсүүлжэ гэжэ парторганизацин хүндэтэ зорилго болоно.

А. Бусурманов.

ТИФЛИССКЭ ТҮМЭРЗАМАЙХИДАЙ ГЕРОИЧЕСКА СТАЧКА БОЛОҢОҢОО ХОЙШО ТАБИН ЖЭЛЭЙ ОЙ

Табин жэлэй саада тээ тифлисскэ Главна түмэрзамай мастерскэ нуудай ба депогй хүдэлмэришэд самодержави болон капиталист-нуудта эсэргүү политическэ эмхидхэлэй довтолгоо эхижэ, тэрэнэй аймагтар ехэ стачка болоһон байгаа. Забастовочно хүдэлмэри бусад предпринятинуудай хүдэлмэришэды хабтадуулан абаа һэн. Забастовочно болбол нүхэр Сталинай толгойлжэ байһан центрально социал-демократическа группанар эмхидхэгдэһэн байгаа.

В. И. Ленин болбол ородой социал-демократуудай зорилго-нууд тухай 1897 ондо ингэжэ бэшэһэн: «Ородой социал-демократуудай социалистическэ хүдэлмэри хадаа научна социализмын һургаалые пропагандалгада, мүнөө сагай общественно-экономическэ байгуулагша тухай, тэрэнэй үндэһэй һууринууд ба хүгжэлтэ тухай, ородой общественн олон ондоо ангинууд тухай, тэдэнэй хани харилсаанууд тухай, тэдэ анги-нуудай өһөд хоорондын тэмсэл тухай энэ тэмсэлдэ хүдэлмэришэн ангины үүргэ тухай зүб ойлгосые хүдэлмэришэдэй дунда дэлгэрүүдэн таралгада байна...» (Зохёолнууд, том 2, июур 305). Тиниэ болололоороо, Ленин хадаа ангийн тэмсэлэй ба научна социализмын идеянууде үргэн нитэ хүдэлмэришэдэй дунда бөлүүлжэ ба дэлгэрүүлжэ ябадалы хойшолуулаштагүй зорилго мүн гэжэ тоолоһон байгаа.

Байн нима зорилгонууде нүхэр Сталин тифлисскэ социал-демократуудай урда табия һэн.

«БУРЯТ-МОНГОЛОЙ ҮНЭН» 2. 1950 оной августын 15.

«1898—1900 онуудай үедэ тифлисскэ центрально социал-демократическа группа болбол детална бэшэ социал-демократическа партийна организацине байгуулаха тушаа туйлай ехэ революцион-но-пропагандистска ба эмхидхэлэй хүдэлмэри ябуулаа, центрально партийна группын гэшүүд ехэ хүсэтэй революционно пропаганда ябуулжа, тэдэнэй хэн бүхэниини хүдэлмэришэдэй кружогууде хүтэлбэрилжэ, Гансахан нүхэр Сталинда 8-һаа дээшэ хүдэлмэришэдэй социал-демократическа кружогууд байдаг һэн» (Л. Берия, «Закавказьедхи большевистскэ организацинуудай түүхэ тухай асуудалда», 1948 он, июур 22-23).

1926 ондо нүхэр Сталин болбол тэрэниэ амаршалһан тифлисскэ хүдэлмэришэдтэ ингэжэ хэлэ һэн: «Түмэрзамай мастерскэ нуудай хүдэлмэришэдэй кружогые анха түрүүн дажа абаһан 1898 оноо һананаб... Эндэ элэ нүхэлэй дунда, би тинихэдэ түрүүшнгээ революционно хатуужал абаа һэм...»

1898—1900 онууд хадаа байһа тифлисскэ хүдэлмэришэдэйше революционно хатуужалгын жэл-нүүд мүн байгаа. Эдэ жэлнүүдэй турша соо тифлисскэ Главна түмэрзамай мастерскэ нуудта, Бозарджянын фабрикада, конколдо ба Адельхановой арһанай заводто нүхэр Сталинай хүтэлбэри доро хэлэ хэдэн забастовкочууд ба майн нэгэнэй демонстрацинууд хэрлээ һэн.

Нүхэр Сталин болбол оршон байдалы бодото, тодорхой марксистска ёһоор ойлгохо ябалалы хүдэлмэришэдтэ хүмүүжүүлдэг, самодержави ба капитализмда эсэргүү довтолгоодо тэдэниэ хүтэлбэрилжэ байгаа. Энэ ажал-ябуулгань 1900 оной августовско забаст.

товкодо эли тодоор харагдаа һэн. Тэрэ забастовкочы хаанта Россия үргэн нитэ хүдэлмэришэдэй зүгһөө ехэ һайшаал олоһон ба Закавказье болон Грузини революцион-но тэмсэлэй түүхэдэ алдарта хуудана бэшэжэ оруулан байна.

Тэрэ үедэ тифлисскэ түмэрзамай мастерскэ нуудта ба деподо, мүн тэрэһэлэн бусад олон предпринятинуудта хүдэлмэришэдэе хатуу шангаар, жэгшүүртэ муухайгаар мүлжэдэг дарлагд байгаа.

1898 оной декабрда нүхэр Сталинай үүсхэлээр забастовко сонсохогодо һэн. Аймаг сопордоһон администраци хадаа бастовалагшадтай эрилтэнүүдынь хангаха гэжэ шиндэһэн байгаа. Гэбэшэе, забастовкын болинойой һүүлээр администраци болбол өөрынгөө найдууланууде дүүргэгүи ба дүүргэхэшьегүйн мэдээгүй байгаа. Тэрэ хадаа найдабаригүй хүдэлмэришэдэе хүдэлмэришөөнь гаргажа, бригадирнууд ба мастернууде томилоод, түрүү хүдэлмэришэдэй хойноһоо ажлаха ба тэдэн тухай мэдүүлжэ байха уялга тэдэн-дэ даалһан байгаа.

Иймэ условинуудта нүхэр Сталин болбол забастовкочы эмхидхэхэ ба социал-демократическа хүдэлмэришэдэй хэрэгые политическэ тэмсэлэй замда гаргажа табиха гэжэ шиндэһэн. М. И. Калинин, Л. Кецуовели, А. Джапаридзе ба түрүү хүдэлмэришэд С. Аллиндуев, В. Стурва, З. Чодришвили, М. Бочоридзе болон бусад нүхэр Сталинда эдэбхитэйгээр туһалан юм. Тэдэнэр хүдэлмэришэдэй бусад түлөөлгэлшэдтэй хамта нүхэр Сталинай шууд сэхэ хүтэлбэри доро забастовкын түсбэ зохёогоод, администраци урда табигдаха эрилтэнүүдые бэлдэхэн байгаа.

1900 оной июлини 11-дэ тохьдана

цехын хоёр зуун хүдэлмэришэд июльска халуун үдэр Тифлисте 18—20 час соо хүдэлмэришдын аргагүй гэжэ шалтар барыжа, һүниини хүдэлмэришүүдые болуюлхынь администрациһаа эрилтэ хэбэ. Июлини 28-да бага вагонно цехын хүдэлмэришэд эдэ эрилтэнүүдтэн хабсарба.

Июлини 30-да цехүүдэй түлөөлгөлшэдэй суглаан боложо, тэрэн дээрэ хүдэлмэришэд нимэнүүд эрилтэнүүдые зохёһон байгаа. Хүдэлмэришын сагнаа гадуургай үдэшын хүдэлмэришүүдые үгы хэлжэ, хүдэлмэришын хүдлэе дээшлүүлжэ, штрафнууде болуюлаха, хүдэлмэришэдтэ бүүдүүлгээр хандалгые хорихо, арестовалагдаһан нүхэдэе сүлөөлжэ гэжэ мэтэ ба бусад. Эдэ эрилтэнүүдтэн администраци хатуу шэрүүн хэһэлтэнүүдээр хариуцаба. Июлини 31-нэй һүни 68 түрүү хүдэлмэришэд арестовалагдаба.

Энээн тухай мэдэл, хүдэлмэришэд августын 1-дэ (хуушан стилиээр) забастовко сонсохобо. Токарна цехын хүдэлмэришэд хүдэлмэрэе түрүүлэн зогсоогоо. Вагонно ба суглуулгын цехүүдэй хүдэлмэришэд тэдэнэнтэй нэгдэбэ.

Үглөөнэй 9 часа забастовкочы тифлисскэ Главна түмэрзамай мастерскэ нууд ба депое бултынь хабтадуулан абаба. Администрация хэмжээнүүдые абахаа удааруулаба, гүй. Сэрэгтэй частынууд дуудагдажа асарагдаад, хэлэн зуугаад полицейскэнууд сугларһан байгаа, гэбэшэе горолой улишануудаар урагшаа шуумайһан хүдэлмэришэд, элэ довтолгоодо эсэргүүсэхэнь тэ, дээдэ бэрхэтэй байба.

Забастовалһан хүдэлмэришэд тэрэ үдэртөө шэнэ эрилтэнүүдые зохёоод, тэдэнэе августын 2-то Закавказска түмэрзамуудай начальнигы табинан байна. Бахардаһан начальник забастовкочынь бунт гэжэ нэрлэһэн юм, Августын зургаанда Тифлисте сэрэгэй байдал сонсохогодо һэн.

Забастовочно комитет августын 9-да нимэ урдадтайгаар бастова. Ларшадта хандаба: «Нүхэд! Ху

Малда урин дулаан байра, эрхим шанартай тэжээл хэрэгтэй

НҮХЭД КОЛХОЗНИГУУД! Малай үбэлжэлгые түгээ бэлдэхдээ утгай

Барилгын хүдэлмэрийг болжуулжархёо

1948-50 онуудай адуу малай үбэлжэлгые Иволгын олонхи колхозууд хангалтаггүйгөөр үнэгэрөөр өсгөж байна. Тэрэнэй шалтагаан юун байгаа гэдэг, малай байранууд муу түгээрэгдээ, үбнэ тэжээл болжог арга. «Улаан Оронго» колхоз үбэлжэлгын үед илангаяа ехэ шалтага оролон байгаа.

Тэд энэше жэлд Иволгын олонхи колхозууд малай үбэлжэлгээ бэлдэхдээ урдынхидаал алдгэр кожомой ээлжэндэ табигархайтай. Аймаг дотор энэ жэлд малай нэгшье тивовой байра барилдаагүй. Тинхэдэ дээрэ дурьдлагаша «Улаан Оронго», мун Молотовой нэрэмжэтэ, «Коминтерн» колхозууд 1950 ондо барилгын тэжээл талдуулжа байсан болобошье, барилгын хүдэлмэрийг болжуулжархёод байха.

Аймаг хүтэлбэрлэхь организацнуудай зүгшөө малай байра барилгата ямаршье анхалта табигдалагүй шахуу. Наяхан шалтага бололон суглаан дээрэ үбэлжэлгые хүжөөхэ гурбан жүдэ түгээбэй дүүргэтын ябаса түгээ аймагтай хүдөө ажыхын танаа даагша нүхэр Бурдуковский шилжэл хээ. Тэд, элнхэл соонь малай барилтанууд тушаа нэгшье түгээ дурсагдаагүй. Энэ хадаа малай аймагтай зарим организацнуудай хүтэлбэрлэгшээдэй адуу малай байрануудай барилгые хангалтархиные гэрлэлнэ.

А. Семенов.

Шухала хэрэгтэ харюусалга-гүйгөөр хандана

Урда жэлнүүдтэ Хоринин аймагтай зарим колхозууд үбэлжэлгээ муугаар бэлдэхдээ дээрнээ адуу малаа олоор тураалдг, тэднээ ашаг шэмэ багаар абадаг, мун үхүүлдэг байгаа. Гэбшье, тэндэхид урдынгаа энэ ехэ алдуунаа хургаал абаагүй байха юм. Энэниие юугээр гэршэлхэб гэхэдэ, тус аймаг дотор 1950-51 онуудай адуу малай үбэлжэлгээ бэлдэхдээ хангалтаггүйгөөр ябуулагдажа байна.

Олонхи колхозуудтай малай байрануудай барилгын түсэб талдуулагдажа байха юм. Аймаг дотор хамта 50 гаран байранууд баригдаха ёһотой аад, байша оной августын 1-нэй мэдээгээр оройдоо 6 байра баригдан байба. Шмидтын, Чапаевый, Хоринин сельсоветэй Сталиннэй нэрэмжэтэ, мун Кульска сельсоветэй гурбан колхозууд малай байрануудаар кожошье наа, барилгануудые хэжэ хүдэлмэрийг хэрэгсэдэггүй зангаа үрэлжүүлхээр, үбэлжэлгээ бэлдэхдээ юундэ удааруулнабта гэжэ элэ колхозуудай хүтэлбэрлэгшэднөө асуухада, хүдэлмэрийг хэсөөр дутуубди гэжэ убайгүйгөөр харюусадга. Үнэндөө элэ артельнүүдтэ ажал хэжэ шадаха колхознигууд олон.

Хоридо малажадай барилтануудай талдуулагдажа байхан шалтагаан юуб гэжэдэ, аймагтай партийна, советскэ, хүдөө ажыхын органууд колхозуудта малай бай-

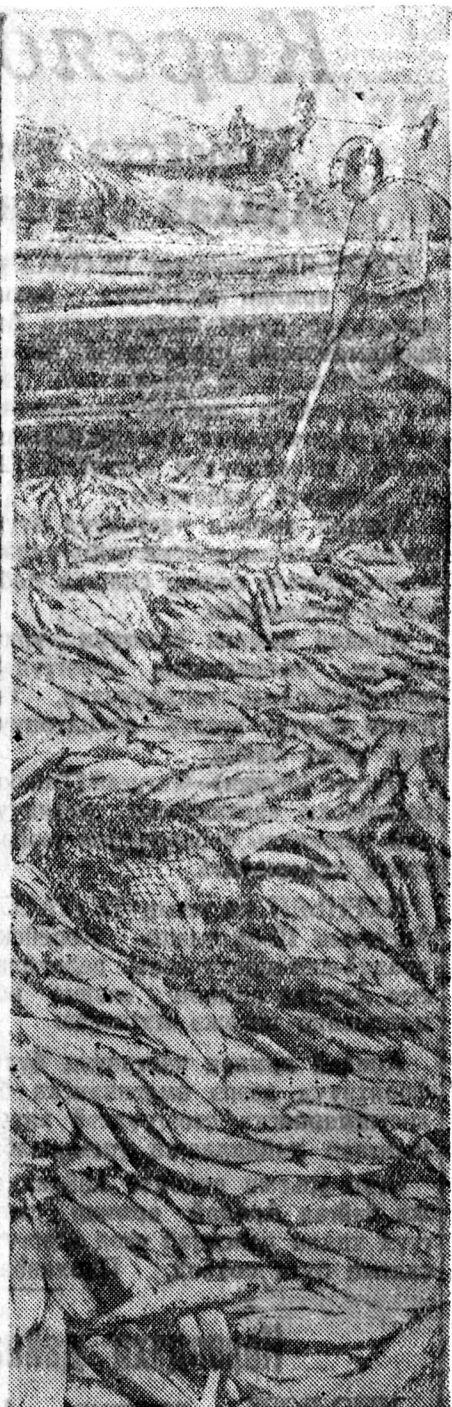
рануудые бэлдэхдээ «балада ёһо тэжээл хандана. ВКП(б)-гэй айкомой секретарь нүхэр Болдохон нов, айкомоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшые орлошо нүхэр Жамьянов гэжэдэ үбнэ, таряа хуряалгада бүхы хүсээ элсүүдхэ захиралд лэ, малай байрануудай барилгые түгээхдээ тушаа колхозууднаа эрилтэ хэдэгүй байна. Тинхэлээр үбнэ хуряалгын эхилхдээ хамта, агаар 10-аад колхозуудта барилгын бригаданууд тараагдажа, тэднэй гашууд ондоо хүдэлмэридэ элсүүлэгдэнэ байгаа.

Мун олон колхозуудын барилгада хэрэгсэдэгшэ модые сэг соонь бэлдэхдээгүй байна. Тинхэдэ могойдүгээ барилгата болжоллан колхозууд эндэ бии. Иматгал үбэлжэлгээ муугаар бэлдэхдээ дээрнээ үнэгэршэ жэлд үхэр малаа олоор хороон «Улаан олон» колхозой хүтэлбэрлэгшэд мунөө жэлэй барилгын модо бэлдэхдээ баһал хайша хэрэгээр хандла.

Хүдөөгэй ба колхозно барилгануудые эрхилхэ аймагтай танагай хүдэлмэрилэгшэд колхозуудта түргэн методээр барилга хэжэ дүршэлые дэлгэрүүлдэггүй байха юм.

Малай байрануудай барилгые дары түргэдхэжэ, үбэлжэлгые эрхим бэлдэхдээ утгаа ябадал хадаа хоринихидэй түрүүшын шухала зорилго мун.

Д. Дамбинов.

Усть-Баргажавай зааһа-консервн комбинатай нүхэр Д. Цивилевой зааһа-барилгын түрүү бригада нэгэ дахин гурбунуурахаалаа 2 тонно омул барилба. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: түр бригадын эрхим зааһаһан В. Касимов барилган зааһа-нуудаа баркас соо зөөжэ байна. М. Минеевой фото.

ГУРАЛСАЛАЙ ШЭНЭ ЖЭЛДЭ БЭЛЭН

Улан-Удын Городской районной олохи хургуулинууд гуралсалай шэнэ жэлдэ бэлдэхдээ дүүргэжэ байна. Энэниие хайн шанартайгаар, бүри түргэнөөр дүүргэхын туллада хургуулинуудай хоорондо социалистическэ мүрьсөөн дэлгэрүүлэгдэхэй.

Эршүүдэй № 1 дунда хургуули (директорын нүхэр Смирнова) готрод соохи эгзэн томо хургуулинуудай нэгэн юм. Тэндэ мунөө жэлдэ мянга хайса гаран хүн хурахань гуралсалай шэнэ жэлдэ бэлдэхдээ тус хургуули сүм дүүргээд, занягтяа эхилхээр бэлэб болоо.

Хургуулин классуудай бүхы комнатууд, коридорнууд сагаадагданхай ба фанельнуудын шэрдэгдэнхэй. Мун сонхонуудын раманууд заһабарилдажа, шэлэгдээ. Классууд доторхи мебельнүүд—партаууд, столууд, стулууд, доксанууд ба бусад хэрэгсэлнүүд мун лэ заһабарилдажа, шэнээр шэрдэгдэнэ байна. Хургуулин завхоз нүхэр М. Карповай хүтэлбэри доро маляр П. Левин, модошо дархан Петров ба бусад эрхим шанартайгаар хүдэлмэрилөө. Тинхэдэ тэднээр габшгай ажалараа заһабарилгын хүдэлмэри нилээд хурдахаа.

Үнэгэршэ гуралсалай жэлэй дүүргэгүй байханаа хойшо долоон жэлэй № 4 хургуули (директорын нүхэр Буркина) гуралсалай шэнэ жэлдэ бэлдэхдээ эхилээ юм. Тинх тэндэ бэлдэхдээ хүдэлмэри шанар хайнтайгаар дүүргэдээ.

Тус хургуулине шэфтээ абаһан предпринитнууд энэ бэлдэхдээ энэ гургуулин мебельнүүдые заһабарилуулжа үгөө. Кинофикациян танаа болон бусад эмхи зургаанууд хургуулида бүхэл үбэлдөө хүрэхээр түлээ бэлдхээ.

Мун энэ хургуули багшанарай кадрнуудаар гүйсэд хангаданхай. Хэдхэдхэни классата ямар предметээр заахаб гэжэ багша бүхэн томилогдоо. Хурагшадые номуудаар гүйсэд хангахын тула хургуули доторно мун ба бусад хэрэгсэлнүүдые худалдалга эмхидхэгдээ. Мунөө 7—8 мянган түхэригэй номууд хурагшадта худалдаа.

Биологич багша В. Кольчугина-гай хүтэлбэрээр эдир мичуринцуудай кружок эмхидхэгдэнхэй. Тэднээр хургуулингаа дэргэдэхэ участогта огородно культурануудые—капуст (3 сорта), морковь, огурцы, помидор, свёкло, редиска, ороһото культурануудые—шэннэс (2 сорта), кукуруза, мун овёс ба олон жэлэй ногоонуудые—люцерн, шальфери тариха ургуулаа.

Зунайгаа амаралтын үедэ эдир коннадууд тус участок дээрээ ехэ ханамжатайгаар ба оролцотойгоор хүдэлмэрилэн, харууналһанайн ашаар, тэзнь хайнаар үрэгжэжэ байна. 7-дохн классай хурагшад С. Арнаутова, А. Стрекалова, 6-дахн классай хурагша Саунина ба бусад илангаяа хайнаар хүдэлмэриллээ. Тэршэлэн тэднээр мичуринска биологиче хайнаар шудалжа, практикаска ехэ дүй дүршэлтэй болоно.

Ингэжэ коннадууд шэнэ гуралсалайгаа жэлдэ эдэбхитэйгээр бэлдэхдээ, Үнэгэршэ жэлдэ биологич үзэсхэд энлэ ерэгжэ огородтой ба ороһото культурануудтай танилсаха юм. Тинхэдэ энэ участок хадаа тэдэндэ ехэ туһа хүргэхэ байна.

Мун энэ районной № 3, 6, 8, 9 хургуулинууд гуралсалай шэнэ жэлдэ бэлдэхдээ дүүргэнэ байна. Тус хургуулинуудта тусхай номокууд нээгдэжэ, хурагшадта кинематодие болон бусад гуралсалай хэрэгсэлнүүдые худалдалга мун лэ эмхидхэгдээ. Тэршэлэн орон хэлээр, математикаар репетиторско группанууд эмхидхэгдээ, намарай шалгалтатай хурагшад үзэнэн материал дахин дабтана. Бусад предметүүдээр консультацинууд эмхидхэгдээ.

Гуралсалай шэнэ жэлэй эхилхэ сэг ойрогдоо байна. Хэдхэдхэ неделин үнэгэрхлөөр, манай залуу үетэн хургуулинуудта ерэгжэ, гуралсалаа эхилхэ, Тинхэдэ, Городской районной хургуулинууд бэлдэхдээ дүүргэбди гэжэ ханагаа амарангүй, харин улам эршэмтэйгээр хүдэлмэрилжэ, шэнэ гуралсалай жэлые бүрин түгээсөөр утгаха ёһотой.

Б. Дондочов.

Түсэбөө дүүргэхын түлөө тэмсэнэгүй

Плнтын малажалда тэжээлэй бахи база байгуулжа хүдэлмэрийг шиндхэхэ сагай ербэшье. Хуралсалай аймагтай олонхи колхозууд үбнэ хуряалгые унжааруулаар. Олон колхозуудын оной валова суглуулгын түсэб оройдоо 8-наа 12 процент дүүргээд байха юм. Жэрэжээдэ, Суулгын сомоной Молотовой нэрэмжэтэ артель (Прямыньш түрүүлэгшэ нүхэр Л. Аюров, парторганизацинын секретарь С. Хандажапов) аймаг дотор хангалтай томохон колхозуудай эхилхэ мун. Тэд, тус колхозуудын 1-нэй мэдээгээр валова суглуулгын түсэб оройдоо 10 процент дүүргэнэ байна. Гална түсэб нэгшье тоноо силос дарагддаг байнаар. Эдэ бүхы гээгэрүүд юун дээрнээ болооб гэжэдэ, тус колхозой правлени ба партийна эхин организаци үбнэ хуряалгынгаа түсэбые графикай дээр дүүргээ ба үлүүлэн дүүргээ ябадалые хангангүй.

Мун тус сомоной Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз үбнэ тэжээлэй валова суглуулгын түсэб оройдоо 80 гектар сабаһан, тинхэдэ «Шэнэ Байдал» колхоздо сэдэй нэгшье гектар сабаһадгүй байха юм.

Тинхэдэ Суулгын сомоной түрүүлэгшэ нүхэр В. Цыбикжапов нотагайягаа интеллигентнуудые элсүүлжэ колхозуудта туһаламжа үзүүлхын орондо, харин «Улаан-Удын Железнодорожно районноо 40 гаран хүн ерэгжэ, үбнэ хуряалгадай туһалха юм» гэжэ хүлээнгээр 10 гаран хоног үнэгэрөө.

Аймагтай партийна, советскэ ба хүдөө ажыхын органууд олон тоо кустовой болон юрын зүблөөнүүдые зарлаһаараа хизаалангүй, харин үбнэ хуряалгые большевистскээр хүтэлбэрлэхэ ёһотой.

Б. Дымрылов, «Б. М. Үнэгэй» корреспондент.

аад, түсэбөө талдуулжа байна. МТС хадаа Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо 10 гаран үдэр соо оройдоо 80 гектар сабаһан, тинхэдэ «Шэнэ Байдал» колхоздо сэдэй нэгшье гектар сабаһадгүй байха юм.

Тинхэдэ Суулгын сомоной түрүүлэгшэ нүхэр В. Цыбикжапов нотагайягаа интеллигентнуудые элсүүлжэ колхозуудта туһаламжа үзүүлхын орондо, харин «Улаан-Удын Железнодорожно районноо 40 гаран хүн ерэгжэ, үбнэ хуряалгадай туһалха юм» гэжэ хүлээнгээр 10 гаран хоног үнэгэрөө.

Аймагтай партийна, советскэ ба хүдөө ажыхын органууд олон тоо кустовой болон юрын зүблөөнүүдые зарлаһаараа хизаалангүй, харин үбнэ хуряалгые большевистскээр хүтэлбэрлэхэ ёһотой.

ПВЗ-гэй социалистическэ городогто

Улан-Удын Ленинэй орденго ПВЗ-тэй социалистическэ городок жэл эрэхэ бүри улам болбосон түхэлтэй болгогдожо байна. Эндэ лүүлдэй гурбан жэл соо амаралтын ба культурын парк, стадион ба байрны 131 гэрнүүд баригдажа ашагдалгада оруулагдаа. Тэршэлэн заводой хүдэлмэришадэй байха олон гэрнүүд баригдан байна.

1950 оной эхилхээ хошино паровоз бүтээгшэд болбол городоо болбосон түхэлтэй болгохо талаар эхжэн хүдэлмэри хэбэ. БМАССР-эй 25 жэлэй ойг нэрэмжэтэ стадион дээрэ нэмэлтэ волейбольно ба баскетбольно талмайнууд түхээрэгдээ. Мун үхнбүүдэй парк нээгдэнхэй. Культурын ороной ба № 66 хургуулин газраагуур түмэр хоройтой шэнэ сквернүүд бии болгодоо.

Дээдэ-Березовка ошолог харгын хажуугаар шэнэ архитектурна 104 коттеджүүд баригдажа эхилээ.

Бэлдэхдээ дүүргэбэ

Заиграйн аймагтай Илдын 7 жэлэй хургуули (директорын нүхэр П. Пашкевич) 1950 — 51 онуудай гуралсалай жэлдэ бэлдэхдээ хэжэ дүүргэбэ.

Эндэ мунөө наймадахи класс шэнээр нээгдэхэ юм. Тинхэдэ шэнэ гэр баригдаа. Мун бусад гэр байрануудын — эрхим шанартайгаар заһабарилдагдан байна. Парта, классна доска, стол ба бусад гуралсалай хэрэгсэлнүүд бүрин түгээ болжолхой.

Хургуулин дэргэдэ туршалтын участок бии, Тэндэ огородой зүйлнүүд ба ороһото культуранууд, тэрэ тоодо олон залаата шэннэс,

гаригдан байгаа. Мунөө тус культуранууд яһала хайнаар ургаа, Ухнбүүд шудаллан юумэнуудэ бодотоорн хараха, шэнжэлхэ аргатай болобо.

Хургуулин багшанарай хүсөөр 940 эконпляр элдэб учегнигүүд арад зонһоо суглуулагдаа. Ингэжэ, хурагшадта хэрэгтэй болохо номой фонд байгуулагдаба.

Илдын сомоной Совет хургуулин дирекцидэ ехээр туһалдан байна. Багшанарай байха гэр байранууд заһабарилдаа. Мун 1200 кубометр түлээн бэлдэхдээ,

Д. Дагбаев.

СОВЕТСКЭ АРАДАЙ АГУУЕХЭ ТУЙЛАЛТА

Хорин жэлэй саада тээ, 1930 оной августын 10-да, Россияска Федераци дотор бүгдэлэнтин шалтага эхин гуралсалады бии болгохо тухай РСФСР-эй ВЦИК-и ба СНК-тэй тогтоол гаргана байгаа. 4 хоноод байханда СССР-эй ЦИК ба СНК-гэй тогтоолоор үхнбүүдэй бүгдэлэнтин шалтага эхин гуралсал СССР Союз дотор хаа хаангүй бии болгогдон байна.

Агууека Сталиннэй үүсхэлээр Советскэ правительствын бэлдүүлгын энэ хэмжээ-ябуулга болбол советскэ арадай тон ехэ туйлалтануудай нэгэн байха юм.

1918 ондо Советүүдэй Вхэдэ-Россияска III съезд дээрэ Владимир Ильич Ленин болбол Агууека Октябрьска социалистическэ революцинын ашаар манай орон дотор болоһон үндэһэн хубилалта-туудые тэмдэглэхэ зуураа, мунөө «...техникын бүхы эди шэди, культурын бүхы туйлалтануудын гэр арада хабаатай болгоно байна, тинх хүнэй оюун болло ба сэгэн мэргэн хангал болбол энэ эрхэй хойшолодо хүсэр-лэһын эзбсэг, мүлжэлгын эзбсэг амьдралые болохогүй байна».

(И. В. Ленин, Зөхбөлнүүд, хэблэл 4, том XXVI, июр 436),—гэжэ бэлдэнэ.

Угтай таряашадтай хамта 1917 оной Октябрьда засагыг өөрчлөө гарта абаһан хүдэлмэринын ангида хаанта Россияна дотор хүндэ үзэгдэл үзлэһэн байла. Оройн арал зонной 70 гаран процентны үзэг бэшгэ мэдэхдээгүй байла юм. Мүлжэжэ ангийнүүд энэ эрдэмдэ хураха аргатай байла. Диньхын олонхилодо хүдэлмэришэд ба таряашалай үхнбүүд, 30 миллион гаран үхн-

Л. ДУБРОВИНА,

РСФСР-эй гэгээрэлэй министрине оролцоо

хүүгэд, эрдэм номдо гуралсаха аргатай байба. Хаанта засагай үдэхын гэгээрэлэй министрине эшхөбөр тутамшаг циркуляраар «хурхарануудай, лакейнуудай, поварнуудай, жэжэ лавочникуудай ба бусад ай үхнхүүдэ» дээдэ хургуулида абахаа байха, дундашье хургуулида абахаа хоримжологдон байгаа.

Хаанта Россиян урданай национална заха хизаарнуудтай Кавказда, Дунда Азида ба бэшэ бэшэ газарнуудтай байдал илангаяа муу байба. Хаанта Россиян 40 арал үндэһэтэн өөһэднй үзэг бэшгэ үгы байһан юм.

«Агууека Октябрьска социалистическэ революци хадаа культурын туйлалтануудые хүн түрэлтэнэй түүхэ соо түрүүшнхээ арадай үргэн олонинтын хэрэгсэл болгоһон байна. Арадай гэгээрэл тухай оролдоло хадаа шухалын шухала аорилгонуудай нэгэниний болобо, Бүри граждандка дайнай ба ажахын хандаралай хүшэр хүндэ эрхэ байдалашье энэ талаар гайхамшаг дүнгүүд туйлалдан байгаа.

Гражданска дайнай дүүрэмсээр шэнэ хургуулинуудай барилга эхилээ нэн. 1925 ондо 1236 хургуулин гэрнүүд, 1926 ондо — 1534, 1927 ондо — 2370 гэрнүүд гэхэ мэтээр баригдан байгаа. Культурын, арадай гэгээрэлэй ургалта болбол социалистическэ байгуулалтын ургалта, манай ороной индустриализацин ба хүдөө ажа-

лын коллективизацин амжалтануудта эрхэбэшэ туһалдаг байба.

1930 ондо ВКП(б)-гэй XVI съезд дээрэ эхилхдээ хэдэдэ нүхэр Сталин болбол уялгата эхин гуралсалда дамжажа орохо гэрнэй зорилго табигдан байгаа.

«Мунөө гол зүйл гэхэдэ, — гэжэ нүхэр Сталин заагаа нэн, — бүгдээрээ уялгата эхин гуралсалда дамжажа орохо ябадал боллоо. «Гол зүйл» гэжэ юундэ хэлэнэбид гэхэдэ, нимээр шэлжэн ороло болбол культурна революцинын хэрэгтэ шиндхэхэ алхам болохо байгаа. Энэ хэрэгтэ бүри үннэй дамжан орохо хэрэгтэй байгаа, юуб гэбэл бүгдэлэнтин уялгата эхин гуралсалады эмхидхэхын тула СССР-эй бүхы районнуудта бүхы шухала юумэ мунөө манда бии» (И. В. Сталин, Зөхбөл, том XII, июр 299).

«Бүгдэлэнтин уялгата эхин гуралсалады үнэгэрлэлэ ба үзэг бэшгэ мэдэхдээ үялалые усалдалга болбол ойрын ведэ партинын дайшалгы зорилго болохо ёһотой» (ВКП(б)-гэй XVI съезд, стеногр. тоосон, июр 715) гэжэ ВКП(б)-гэй XVI съезд шиндхэбэри соогоо зааһан юм.

Съездын энэ директивне дам саашадан дэлгэрүүлжэ, ВКП(б)-гэй Центральна Комитет болбол 1930 оной июлин 25-да бүгдэлэнтин уялгата эхин гуралсалады бии болохо тухай тогтоол гаргана байна. Дары хойноһоонь советскэ правительство болбол «Бүгдэлэнтин уялгата эхин гуралсал тухай» түүхэтэ шиндхэбэри гаргана байгаа.

Эхин гургуулин дүрбэн жэлэй курсааа доошо бэшэ хэмжээтэйгээр, зүгөөр промышленна горо-

дуудта, фабрична заводской районнуудта ба хүдэлмэришадэй поселогудта — 7 жэлэй хургуулин хэмжээтэйгээр үхнхүүдэдэй уялгата гуралсалады СССР Союз дотор хаа хаангүй 1930—31 онуудай турша соо бэлдүүлжэ гэжэ тэвэ шиндхэбэри соо хараалагдан байба.

Бүгдэлэнтин гуралсал тухай хуулине бэлдүүлгын үндэһэн дээрэ эхин хургуулине бэхнжүүлхэтэй хамта городууд ба тосхонуудта 7 жэлэй хургуулинуудай тоо түргөөр олошоржо эхилбэ. 7 жэлэй гуралсалай үндэһэн дээрэ дунда гуралсал улам үргэн дайластай болоһон байна.

Бүгдэлэнтин уялгата эхин гуралсалады бэлдүүлгэ Советүүдэй Вхэдэ-Россиян оной VIII съезд дээрэ баталан абаһан, оройн гол хуули—Сталинска Конституци дотор хэлбэршээгүйгөөр хайшаал баталдан байна. СССР-эй Конституцинын 121-дахн статья ингэжэ хэлэнэ: «СССР-эй гражданинууд эрдэмдэ гуралсаха эрхэтэй». Советскэ гүрэн советскэ хүнүүдэй энэ агууека эрхые дүүрэнээр хангаа.

Бүгдэлэнтин уялгата гуралсалады бэлдүүлгын зорилгоор хургуулин барилга үргэнөөр дэлгэрээ. Дайнай урда тээхи 10—12 жэлэй турша соо Советскэ Союз дотор 61 гаран шэнэ хургуулинууд баригдаа нэн.

Хургуулинуудай нимэ ехээр олон болоһон ушар хадаа хүдөөгүй хургуулинуудай 4-дахн классые дүүргэнэ диньхын олон хурагшадта 5—7 классуудта гуралсалаа үргэлжүүлжэ арга олгогдобо. Бүри 1938—39 онуудай гуралсалай жэлдэ эхин хургуулине дүүргэдэй 97,3 процентны долоон жэлэй ба дунда хургуулинуудай 5-дахн классуудта ороһон бай-

ВКП(б)-гэй XVII ба XVIII съезд нүүдэй хоорондохи үедэ манай орон доторхи культурна байгуулалтада партинын хүтэлбэри доро советскэ арадай хэһэн угаагшэ хүдэлмэри болбол партинын XVIII съезд дээрэ нүхэр Сталиннэй хэһэн тоосоото эхилхдээ дотор үндэр дээдэ сэрнэлтэ абаһан байна.

«Арадай культурна хүржэлтын талаар абажа хараха болоо наа, тоосоото үе хадаа үнэхөөрөөр культурна революцинын үе байгаа. — гэжэ нүхэр Сталин заагаа нэн. — СССР-эй национальностнуудай хэлэнүүд дээрэ бүгдэлэнтин уялгата эхин гуралсалады болото байдал дээрэ бэлдүүлжэ, бүхы шадтын хургуулинуудай ба гуралсалай тооний ургалта, дээдэ хургуулинуудаар гаргагдажа байгаа специалистнуудай тооний ургалта, шэнэ, советскэ интеллигенцие байгуулга ба бэхнжүүлгэ,—ардайд культурна дэбжэлтын юрэнхы картина тинмэ байна» (И. В. Сталин, Лениннэй асуудалнууд. Хэблэл 11, июр 578).

ВКП(б)-гэй XVIII съезд городто бүгдэлэнтин дунда гуралсалады ба хүдөөдэ бүгдэлэнтин долоон жэлэй гуралсалады бэлдүүлжэ тухай шиндхэбэри гаргана байгаа.

Манай орондо гитлеровскэ булонтарашадтай довтолжо ороһон ябадал энэ зорилгын дүүргэлтэ хойшо татаһан, арадай гэгээрэлдэ угаа ехэ хонидол үзүүлэн байна. Гэбшье, Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууека дайныше үедэ хургуули болжол парти ба правительствын зүгшөө үзүүлэгдээг, тон эхэ анхарал оролдогдоор хүрэлэгдэнэ байгаа.

Мунөө болоод байхала, манай орон соо хургуулинуудай тоо дайнай урда тээхидэ хүрэхэ, хурагшадтай тоо болбол дайнай хойто тээхи сталинска табанжэ-лэй түсэбөөр хараалагданхайда

дээшээ гараба, Гансахан РСФСР дотор 120 мянга шахуу эхин, долоон жэлэй ба дунда хургуулинууд хүдэлмэрилжэ байна, тэндэ 18 миллион шахуу хүнүүд гуралсана.

Оройн арадай ажахые дайнай хойто тээ нэгэрэн бодхохо ба хүжөөхэ хэрэгтэ туйлагдаһан нинтэ амжалтануудай хажуугаар долоон жэлэй хургуулин хэмжээгээр бүгдэлэнтин гуралсалады хаа хаангүй бэлдүүлжэ зорилго ехээр шуухалашагдажа дахин табигдана. СССР-эй Министруудэй Совет болбол хүдөөгүй хургуулин 4 классые дүүргэнэ бүхы хурагшадые долоон жэлэй ба дунда хургуулинуудай 5-дахн классуудта дамжуулан оруулаха гэжэ 1949 оной арадай ажахын түсэб дотор уридшалан хараалһан байгаа.

Россияска федераци дотор энэ зорилго гол түлэб амжалтатайгаар шиндхэгдээ. Мунөө жэл 5 классуудые дүүргэнэ бүхы хурагшад 6-дахн классата оруулагдажа байна. Энэ зорилгы бэлдүүлгын туллада үнэгэршэ гуралсалай жэлдэ РСФСР дотор 3200 хүдөөгүй долоон жэлэй хургуулинууд нэмжэ нээгдэнэ байгаа.

Юрэнхы эрдэмдэ хургаха долоон жэлэй хургуулин үргэнөөр хүжэһэн ушар хадаа манай орон дотор юрэнхы ба тусхай дунда эрдэмдэ дам саашадан хүжөөхэ үндэһэн база байгуулаа. Манай орон доторхи арадай гэгээрэлэй системэ болбол гансахан дунда бэшэ, мун дээдэ эрдэмтэй болохо арга боломжые гуралсаладта үлдэгтэн гансахан системэ мун лэ.

(Үргэлжэлгын 4-дахн юурта)

«ГУРЯТ-МОНГОЛ И ҮНЭН»
1950 оной августын 15 3.

Гаяхан футболоор хүдөөгэй команднуудай мүрьсөөн үнгэргэгжэ, тэндэ республикын кубок бууладалга болоо. Тэрэ мүрьсөөндэ Заиграйн аймагай Футболлестуудай суглуулагдалма команд түүрүшын нуури эзэлгын байна. Тус командын олонхи хабаадагшдын ой модной промышленностин стахановецүү болоо.
ЗУРАГ ДЭЭРЭ: физкультура ба спортын республиканы Комитетай түүрүүлгэе орлогшо нүхэр Шапов командын капитан А. Крушельницкийга кубок баруужа байна.
М. Миневэй фото.

Барилдаа ба хур харбалгаар БМАССР-эй түүрү нуури эзэлгын мүрьсөөн

Байгша августын 13-да БМАССР-эй 25 жэлэй ойн нэрэмжэтэ стадион дээрэ бурят-монголой барилдаа ба хур харбалгаар БМАССР-эй түүрү нуури эзэлгын мүрьсөөн болобо. 1950 оной чемпионатда республикын хүсэтэ барилдаашад ба эрхим хур харбалшад хабаадалсаба.

Барилдаагаар 1949 оной чемпион Намсараев (Иволга) Цыреновтэ (Закамен) хаягдашоо.

Эрид шанга тулалдаанай хүүлээр финалда хүнэн бэетэй барилдааша Норбогв (Закамен), Иволгын аймагай түлөөлэгч Дамбаевтай, хүндэ бэетэй 1948 оной чемпион Будав залуу спортсмен Иринеэвтэй (Кырен тоскон) гаража тулаа, Мун эршүүлэй дундааа хүнэн бэетэй Санданов (Хэжэнгэ) ба Санжиев (Городок город), болон Түнхэнэй аймагай Калининэй нэрэмжэтэ колхозой гэгшүүн хүндэ бэетэй бүхэ Арабжаев ба Шардуоров (Цакир) гэгшэд финалда гаража тулалдаа.

Эрид шанга тулалдаанай хүүлээр Санжиев Сандановые, Араб-

жаев Шардуоровые, Дамбаев Норбоовые хаябад. Хүндэ бэетэй барилдаашадай уулзалга ехэ хонирхолтойгоор үнгэрөө. Тэндэ Иринеэев өөрынгөө хүсье харуулан, энээнэй урда тээ республикын чемпион байган Будавые илаа.

Хур харбалгаар республикын түүрү нууринуудые 18 хүн буулаа. Иволгын аймагай Сталиной нэрэмжэтэ колхозой бухгалтер, 1949 оной чемпион Дондок Мункоев хур харбалгаар 1950 ондо БМАССР-эй чемпионной хүндэтэ нэрье дахин абаба, Намсараев (Кяхта) найн результат харуулжа, хоёрдохи хуурида гараа.

Барилдалгаар командна түүрү нууриунэ Түнхэнэй аймаг, хоёрдохи нууриунэ Закаменэй аймаг эзлээ.

Мүрьсөөнэй дүүрэнэй хүүлээр барилдаа ба хур харбалгаар түүрүшын нууринуудые эзэлгын илагшадта республикын чемпионной хүндэтэй лент, үнэтэ шангууд, БМАССР-эй Министруудэй Советэй дэргэдэй физкультура ба спортын республиканы комитетэй грамота барюулагдаба.

Тобшо һонинууд

Түрэлхидэй үүсхэл. Иволгын аймагай Ганзурын тосхойн эхин хургуули энэ жэлд долоон жэлэй болгодобо. Тус тосхойн хурагшадай түрэлхид классна 4 таһалгатай байшан өөһэдүнгөө хүсөөр барга. Гадна, тэдэнэр хургуулидаа түлбэриггүйгөөр түлээ бэлдэжэ үгөө.

Урлан нарижуулагша. Улан-Удын весперемзаводой слесарь Столь гэгшэ мебельүүдэй барюул

ба бусад хэрэгсэлүүдөөн хэбтэ сохин гаргаха универсальна штамп зохион бэлдхэ. Тэрэн гараар хэглэдэг хүндэ хүдэлмэриунэ нилээд хүндэтхэн байна.

Фрезернэ машина толхобо. Маслопром трестын Улан-Удын тохойн база фрезернэ машинуудые толхохойнгоо ашаар урдан үдэр соо 300 килограмм мороженно гаргадаг байган наа, мүнөө 600 килограмм гаргадаг болобо.

СОВЕТСКЭ АРАДАЙ АГУУХЭ ТУЙЛАЛТА

(Түгэсхэл)

Манай оройной 1950 оной гүрэнэй бюджетээр социально-культурна хэмжээ-ябуулгануудта 120,7 миллиард түхэриг гэхэ гү, али нэдондо жэлэйхидэ орхлоо 4,7 миллиард түхэриг үлүүгээр хараалагдаган баримта хадаа нинтэ зонной гэгээрэлдэ ба социалистическэ культурын хүгжэлтэдэ парти, правительств, агуухэ Сталиной сар үргэлжэ анхарала хандуулагдаган байһанин тодо хонороор гэршэлэ. Тэрэ мүнэнһөө 59,5 миллиард түхэриг гэгээрэлдэ һомолодоно. Баталан абтанан энэ бюджет болбол хургуулинуудай, дээдэ хургуулинуудай, хуралсагдай тое дам саашан олошуоруулгэ хангаха байнал.

цинуудай бүхэ хүдэлмэринь хуралсалай-хүмүүжүүлгын зорилгонуудта шэгүүлэгдэнхэй. Хурагшад-комсомолецүүд болбол бата бэхи эрдэм хуралсахын түлөө тэмсэлэй авангарда ябажа, найнаар хуралсана, хурагшадай ушар ёһоо мэдэхээр журамтай байхын түлөө эдхэйтэйгээр тэмсэнэд.

Советскэ хургуули-эгээн түүрү, прогрессивнэ, бодото арадай хургуули мун. Манай оройной хургуули научна үндэнэ хууринууд дээрэ байгуулагдадаг. Тэрэ хадаа эрдэм түгэлдэр, алише талаараа хүгжэнхэй, эдхэйтэдэй, идейнэ талаараа хатуужаган ба ушар ёһо мэдэхэ коммунизмын байгуулагшадые хүмүүжүүлхэ гэгэн ариун нангин зорилготой юм. Советскэ хургуули болбол байгаагийн ба хүн түрэлтэнэй обществын хүгжэлтын хуулинууд тухай научна талаараа зүб ойлгоомые уржажа ябаа үетэндэ үгэдэг байна. Тэрэ хадаа советскэ хүниунэ өөрынгөө социалистическэ Эхэ орондо, өөрынгөө арадта алба хэхэ нангин хэрэгтэнэ бэлдхэжэ, хүмүүжүүлдэг байна.

Советскэ засагай жэлүүдтэ багшанарай арми хураггүй олон болоо. Манай орон доторхи дээдэ ба дунда педагогическэ хургуулинууд квалифицированнэ, мэргэжэлтэй педагогуудые хуража гаргана. Багшанарай ажал болбол бүгдэарадай хүндэтхөөр ба советскэ гүрэнэй үдэр бүрнин анхаралаар хүрээлэгдэнхэй. Багшанар болбол олон жэл соо жэшээтэй найнаар хүдэлмэрилхэйнгөө түлөө. Советскэ Союзай орденууд ба медальнуудаар шагнагдадаг. 2 жэлэй турша соо гансахан Российскэ Федераци дотор 100 мянга гаран багшанарта орденууд ба медальнууд барюулагдаган байгаа.

Бүгдэнитын уялгата хуралсалаые бэлүүлхэдэ ленинскэ комсомол эхээр анхарала табидат. Тэрэ хадаа 1930 ондо бүгдэнитын хуралсал бэлүүлгэдэ шэф болоһон байна. ВЛКСМ-эй XI съездын шидхэбэринн ёһоор хургуулин комсомольскэ организа-

цинуудай бүхэ хүдэлмэринь хуралсалай-хүмүүжүүлгын зорилгонуудта шэгүүлэгдэнхэй. Хурагшад-комсомолецүүд болбол бата бэхи эрдэм хуралсахын түлөө тэмсэлэй авангарда ябажа, найнаар хуралсана, хурагшадай ушар ёһоо мэдэхээр журамтай байхын түлөө эдхэйтэйгээр тэмсэнэд.

Социализмнаа коммунизмадта шата дамжан оролын үедэ хургуулин үүрэг иматга эхээр ургана. Советскэ хургуули болбол научна эрдэм ухаанай хира оройнуудые дам саашадаа шудалха үндэнэ хууриунэ уржажа ябаа үетэндэ бии болгожо, манай советскэ интеллигенциин кадрнуудые ургуулаа, манай оройной бүхэ хүдэлмэриншэд болон бүхэ таряашадые культурна ба эрдэмтэй болгожо, коммунизмын амжалтатой байгуулалты хангаха гэжэ нүхэр Сталинойтаһиан түүхэтэ зорилгонуудые шидхэхэдэ туһална.

Корейдэхи событинууд

Корейскэ арадай-демократическа республикын Арадай армин главна командованин мэдээсэл

ПХЕНЬЯН, августын 12. (ТАСС). Арадай армин частнууд бүхэ фронтнууд дээрэ американска ба лисынмановска сэрэгүүдтэй шангаар дайлагдажа үргэлжэлөө гэжэ Корейскэ арадай-демократическа республикын Арадай армин главна командовани августын 12-ой үлөөгүүр мэдээсэбэ.

Арадай армин частнууд зүүн эрьедэ лисынмановска сэрэгүүдэй сэрэгүүсэлтые сохин, саашаа дабшажа үргэлжэлөө.

Арадай армин сэрэгүүд урда эрьедэ американска сэрэгүүдэй контрдобтолгые таһалдуулан, тэдэндэ эсэргүү хүсэтэ сохилгонуудые хэһэн байна.

Пусан (Фузан)—Тэгугай (Тайкю) райондохи партизанска отрядуудай нэгэниин эбэсэргүүдые тээһэн поезд хүмэрюулээ.

ПХЕНЬЯН, августын 12. (ТАСС). Августын 12-ой үдлшэ Корейскэ арадай-демократическа республикын Арадай армин главна командовани интэжэ мэдээсэбэ:

Арадай армин частнууд бүхэ фронтнууд дээрэ американска ба лисынмановска сэрэгүүдтэй хатуу шангаар дайлагдажа үргэлжэлбэ.

Зүүн эрьен райондо дайлагдажа байгаа Арадай армин сэрэгүүд хадаа дайсанай үсэд эсэргүүсэлтые бута сохёод, Пхоханһаа

(Хокодоһоо) баруугашаар байдаг Гиде городые сүлөөлөө.

Августын 11-дэ Пхоханһаа баруугаар американска 3 самолёт буудажа унагаагаа.

Американска самолёдууд августын 12-то Пхеньянай ба Кымчхой (Кинсенэй) районуудта бүдүүлг муухайгаар добтолһон байхак юм, Арадай армин зенитнэ артиллери американска нэгэ самолёдые буудажа унагаагаа.

ПХЕНЬЯН, августын 13. (ТАСС). Корейскэ арадай-демократическа республикын Арадай армин главна командовани августын 13-най үлөөгүүр дамжуулагданан мэдээсэл соон интэжэ хэлгэдэнэ: Арадай армин частнууд бүхэ фронтнууд дээрэ американска ба лисынмановска сэрэгүүдтэй хатуу шангаар дайлагдажа үргэлжэлөө.

Нактонган (Ракуто-ко) мурэнэй зүүн эрьедэ дайсан контрдобтолгодо орохо гэжэ хэдэ дахин хэлдэ. Теэд, тэдэ хэдэлгэнүүдын Арадай армин частнуудаар таһалдуулагдаһан байна.

Зүүн эрьедэ Гиде городые сүлөөлһэн Арадай армин частнууд нутагай партизанска отрядуудаар дэмжэгдэн, дайсаные эхээр сохёод, добтолгото байлдаануудаа үргэлжэлүүлээр.

Урда эрьедэ Арадай армин частнууд элдэб түрэлэй сэрэгүү-

дэй нигта харилсаата ябуулгануудые хэжэ, американска сэрэгүүдэй үсэд эсэргүүсэлтые зада сохино.

ПХЕНЬЯН, августын 13. (ТАСС). Корейскэ арадай-демократическа республикын Арадай армин главна командовани августын 13-най үдэшэ интэжэ мэдээсэбэ:

Арадай арми бүхэ фронтнууд дээрэ американска ба лисынмановска сэрэгүүдтэй хатуу шангаар дайлагдажа байна. Зүүн эрьедэ Гиде городые сүлөөлһэн Арадай армин частнууд добтолго үргэлжэлһөөр. Энэ райондо үсэд эсэргүүсэлтэ хэжэ байһан дайсаные хүрээлэд, Арадай армин частнууд Пхохан (Хокодо) городые бүрн сүлөөлөө. Энэ хадаа зүүн эрьедэ байгаа шухала стратегическэ пункт ба город, тэрэшлэн дайсанай шухала портнуудай нэгэн юм.

Пхохан городые сүлөөлһэн түлөө байлдаануудта Арадай армин частнууд дайсанай 400 үлүүтэй солладуулые, тэрэ тоодо олон американецуудые плендэ абаа. Ехэ трофейнууд эзэлгэдэн байна.

Арадай армин частнууд мүнөө үелэ тус райондо дайсаные намжажа ябана.

Ондоо фронтнууд дээрэ онсо хубилалта болоогүй.

Корейдэхи дайнай ябуулганууд тухай американска мэдээсэл

НЬЮ-ЙОРК, августын 12. (ТАСС). Ассошиэйтэд Пресс агентствын корреспондентын Корейскэ мэдээсэлэнэй ёһоор, хойтокорейскэ сэрэгүүд Пхоханые (Хокодые) эзэлээд, Пхоханай орондо байһан американска авиабазада дүтэлжэ ошоо гэжэ американска 8-дахи армин түлөөлэгшэ мэдүүлһэн байна.

Корейскэ партизанууд американска ябгэн сэрэгэй отрядта доб. толоо, гэжэ Юнайтед Пресс агентствын токийскэ корреспондент мэдээсэбэ. Байлаанай хүүлээр «отрядтай хахаднын лэ бүтэн үлөө» гэжэ тус корреспондент заана. Партизанууд «шанга сохилто хээд, американска ябган сэрэгэй ондоо хоёр подразделение үй дэлдээ».

Нактонган мурэндэхи зарим пунктнуудта хойтокорейскэ сэрэгүүд Тэгуһаа оройдоо найман миллион газарта позиция эзэлэхэй гэжэ мэдээсэгдэнэ.

НЬЮ-ЙОРК, августын 13. (ТАСС). Нактонган (Ракуто-ко) мурэнэй урда эрьедэхи хойтокорейскэ сэрэгүүдэй бэхилэлгүүдэй үргэдхэгдэхэ ябадалда наад хэхэ ба Пхохан (Хокодо) город шадархи аэродромые өөртөө үлөө. Хэх гэжэ американска сэрэгүүдэй хэдэлгэнэй дашарамдуулан шанга байлдаануудай боложо байһан тухайда американска коммюнике соо ба фронтноо мэдээсэлүүд дотор хэлгэдэнэ.

Макуртурай штабай коммюнике соон хэлгэдэнэй ёһоор хадаа Корейскэ Арадай арми Етванин (Иканай) ба Чхан-Энэй (Сионейн) секторнуудтэ Нактонган мурэнөөр дамжуулан нэмэлтэ хүсэнуудые абаашаһан байна. Чхан-Энэй райондо байлдаанууд боложо үргэл.

жэлһөөр, Мирян (Мицуйо) тээшэ ошодог харгы дээрэ хойтокорейскэ сэрэгүүд транспорт ба хэлхэ холбооо эблэн зангаараа гэжэ мүн тэрэ коммюнике соон зааглана.

Августын 11-дэ Пхохан шадархи аэродромдо эрһэн, 8-дахи армин командалагша генерал Уоркер ба 5-дахи авасоединенин командалагша генерал Партиридж гэгшэд тус аэродромой түлөө байлдаануудые өөһэдөө удайдаһан үбнэ суглуулажа, коммюнике газарһаа Пхохан порт хулар зугадажа ошоһон гражданска зонние американска артиллери ба самолёдууд бууджа гэжэ Лауренсын мэдээсэл соо хэлгэдэнэ.

Юнайтед Пресс агентствын Корейскэ мэдээсэл соо дурсагдаһанай ёһоор, урдамнай үшөөл «түгшүүлэлгүүд» боложо гэжэ генерал Уоркер мэдүүлһэн байхак юм.

Корейскэ городуудые американска авиациин бүдүүлг муухайгаар бомбодолго тухай Синьхуа агентствын корреспондент бэшэнэ

ПЕКИН, августын 13. (ТАСС). Корейскэ городуудые американска авиациин бүдүүлг муухайгаар бомбодоложо байһан тухайда Корейскэ фронтноо Синьхуа агентствын тусхай корреспондент бэшэбэ.

Урда зүг хулар улам саана ошохо бүрмшнэй, угаа ехэ нандалууд хэдэнхэй байба гэжэ тус корреспондент дурдана. Американецууд бүхэли городууд ба тосхойнуудые коушые үлэнгүтэй нандалгаһан байна. Туйлай олон хүн үхөө. Хэдэн зуу мянган хуури-

зон хамаг зөөрнэ, түрэлхидөө алдаа.

Пхентхэк—20 мянган зонтой ехэбэшэ город юм, 30 шахуу хүнэй хүдэлмэрилдэг 2 тээрмэнэ ондоо ямаршые промышленность тэндэ байгаагүй. Теэд, тэрэ городые харахадаа гайхаа-гэлыгб. Урдань городой центр байһан газарта мүнөө заха үзүүртэ нандалхай гэрнүүд хүрээтэй, хоохон тала болшоной. «Нийдэлдэг крепостнууд», пикировэлдэг бомбардировщицууд ба истребительнууд тус городые 8 часай турша соо бомбодоложо ба бууданан байгаа.

Түрүүнгээ добтолгоһоо хойшо хэдэн үдэрэй туршада холодоо шахуу бомбодоо.

Бүри урагшаа, Пхентхэк Тэчжон хоёрой хоорондо хэдэ хэдэн деревинүүд бии. Тэдэнэй нэгэнинише бүтэн үлөөгүй.

Тэчжон хадаа 200 мянган зонтой, мүнөө сагай ехэ город юм. Тэрээнһээ мүнөө юушые үлөөгүй шахуу. Тимэшые наан, энэ городой байһан мур сарааа үгы хэхэ гэжэ оролдон, американска самолёдууд туйлай хэрэгтэ шэрүүнээр бомбодоно, буудана.

АМЕРИКАНЕЦУДАЙ ӨМТЭ ЯБУУЛГАНУУДАТА ЭСЭРГҮҮ ГЕРМАНСКА ДЕМОКРАТИЧЕСКА РЕПУБЛИКЫН ПРОТЕСТ БЕРЛИН, августын 12. (ТАСС).

АДН агентствын дамжууланай ёһоор, Германика Демократическа республикын Министруудэй Совет болбол шатадаг бомбонуудые Германика Демократическа республикын территори дээрэ американска самолёдуудай хайһан тухаша буруушаһан шидхэбэри гаргаба, энэ гэмтэ ябуулганууд тухаша эбүүрхэл мэдүүлһэн байна.

КОРЕЯНЫ ЭСЭГЭ ОРОНОО ХАМГААЛХА НЭГЭДЭМЭЛ ДЕМОКРАТИЧЕСКА ФРОНТЫН ЦК-ГЭЙ БЮРОГОЙ ЗАСЕДАНИ ПХЕНЬЯН, августын 12. (ТАСС).

Пхеньянска радиогой дамжууланай ёһоор, Корейскэ Эсэгэ ороноо хамгаалха нэгэдэмэл демократическа фронтын (ЕДОФ) ЦК-гэй Бюрогой заседани августын 9-дэ болобо. Лисынмановска бандидуудай ба американска империалистнуудай ушарууланан хохидлонуудые тодорхойлохо ба хорото муухай ашануудые мүрдэхэ комиссион хүдэлмэрининь резултатууд тухай элдхэдэ заседани дээрэ сонособо.

Мүрдэлгын бүхэ документнуудые толилохо ба комисси хүдэлмэрэ үргэлжэлүүлхэ гэжэ ЕДОФ-эй ЦК-гэй Бюро тогтоогоо.

Япони дотор Стокгольмско Урыда 5 миллион хүн гар табиба

ШАНХАЙ, августын 12. (ТАСС). Японско Ренго Цусим агентствын мэдээсэлэнэй ёһоор, эб найрамдал хамгаалгада зорюулан суглаан Токкидо боложо, тэрэн дээрэ хани барисанай японско обществын түлөөлэгшэ Огата гэгшэ үгэ хэлэхэдэ, Токкигой райондо 1.701.074 хүн, бүхэ Японидотор 5 миллион хүн Стокгольмско Урыда гар табая гэжэ мэдээсэбэ.

Бельгийскэ парламента

ПАРИЖ, августын 12. (ТАСС). Франс Пресс агентствын мэдээсэлэнэй ёһоор, Бельгийскэ депутатуудай палата ба сенат хадаа Леспальдын хубуун принц Бодуэндэ королескэ эрхэнүүдые олгохо тухай хуулиин проектые хамтынгаа заседани дээрэ найшаба. 357 голосовалагшаднаа хуулиин проектын түлөө 349 хүн голосовалаа, 8 хүн наналаа барья.

Хуулиин проектые парламентын хоёр палатануудай баталһанай хүүлээр, парламента Бодуэн гэшын тангарг үгэлгын ёһолод болоһон байна. Ёһололой үедэ, ком-

мунист-депутат Лас гэгшэ «Республика мандаха болтогой!» гэжэ хэдэ дахин уряа хашхарба. Депутатуудай палатын түүрүлгэшэ Ван Кауверелт хадаа заседанин залһаа гаража ошоһон коммунистическэ депутатые баадхааар хэдэ, теэд Лас тинхээ арсаһан байна.

ПАРИЖ, августын 11. (ТАСС). Королескэ эрхые Бодуэндэ үгэнхтэй дашарамдуулан, Примьер-Министр Дювезар өөрынгөө правительствын тушаалһаа гаргалгые корольдо дамжуулаа гэжэ Франс Пресс агентство мэдээсэбэ.

Явз арал дээрэхи дайнай ябуулганууд

ГААГА, августын 12. (ТАСС). Хүүлэй мэдээсэлүүднээ харахада, Яга аралай элдэб пунктнуудта дайнай ябуулганууд боложо бай-

«Няве Гаагые курант» газетин мэдээсэлэнэй ёһоор, Сукабумин райондо голландска колониялна сэрэгүүдэй ба индонезийнхидэй хоорондо байлдаанууд болобо.

ТЕХНИКУМУУД БА УЧИЛИЩИНУУДАТА ХУРАГШАДЫЕ АБАЛГЭКЗАМЕНУУД

Улан-Удын техникумууд үшинуудта хурагшадые абэкзаменууд ахылба. Городууд хүдөөгэй долоон жэлэй ба дургруулинууднаа ерэнэн олоно то хурагшадай мэдүүлгэнүүд никумүүд ба училищинуудта танхай.

Педучилища хуралсалай жэлдэ 150 хүниунэ абаха юм бэшэ, тус училищида хурагшад 330 мэдүүлгэнүүд абтанхай. Училищин Бурят-Монголойо ни энэ жэлдэ үргэдхэгдэжэ, класс болгогдохо байна. Энэ эрхим бэлдхэлтэй 60 хурагшад абаха болонхой. Училищида хоёо ерэгшэдэй 80 хүниунэ мен үгөөд байна.

Улан-Удын акушерско-фшерскэ бугуули №50—1951-дай хуралсалай жэлдэ өндүрбэн жэлэй болгогдохон. Августын 19-наа экзамени Хамта 209 хүн экзамени үгэдээрэй 129 хүниунэ энэ хурлида хуралсалай абгэжэ бүтэн Тэрэшлэн машина бугуу хүүдөө ажахын ба кооператив техникумуудтэ экзамениуд энэ

ҮҮЛТЭРТЭ МАЛНУУ

Энэ жэлэй эхинһээ хойшо бусад областнууднаа үүдэ малнууд олоор асарагдажа, публикын колхозуудта худалдан байна.

Мүнөө Бурят-Монголой житородо Сталинградска гүрнэ племрасадниһаа 202 толгой шадарай үүлтэрэй хөөбө ямаад асарагдаба. Красной хизарһаа «Прекос» гэжэ үүдэ 500 хонид эрэнхэй. Тэрэнэ Канскһаа симментальска үүдэ 50 хуанууд абтаба. Мүн Курскһаа областһоо орловско үүдэ азарганууд асарагдахаар хүдэнэ.

ШЭНЭ МАШИНАНУУ

Малай тэжээл бэлдхэлдэ хэрэглэгдэхэ шэнэ машин манай республикада анха ташанхые абтажа байна. Самалдаһан үбнэ суглуулажа, коммюнике дэргэдэ зөөхэ тракторна коммюнике гэжэ 10 машина, волокуша 50 машина Улан-Удын селснабта абтаа. Малай бүдүүг жээл үрилтэ гэгээлдэ оруулгатула тэрэниунэ багсалан уяха пресс колхозуудта үгтэхөөр Мүн малай бүдүүг тэжээл дээр зөөлөрүүлхэ запарнигууд абтаһан байна. Тэрэшлэн малай ба нууд соогуур үбнэ тэжээл хушар хүндэ хүдэлмэрин хунгэдхэхэ подвесной харгын абтахань.

ТҮМЭРЗАМАЙХИДА—ХОДАБХАР ГЭРНҮҮД

Улан-Удэ станциин түмэрзыхидай поселко жэл эрэхэ түргэдэжэ, тэндэ шэнэ шэнэ нүүд баригдана. Энэ жэлдэ 16 байртай хоёр дабхар шүгэрнүүд баригдажа ашгалла оруулагдаба. Тэрэ гэрнүүдэй гэгдэ депогой паровознигууд хой.

Харюусалгатай редактор орлогшо Ц. Б. БУДАЙ

Улан-Удын бурят дунда хургуули 1950-51 онууд хуралсалай жэлдэ 5-6-7-8-дахи классуудта хурагшад абаха тухай сонсохон.

Бурят дунда хургуулинууды БМАССР-эй аймагууднаа ерэнэ хурагшад энэ хуруулида абтана.

Ямаршые класста абтагшай программа эрилтын хэмжээг бүрят-монгол хэлэ бэшгэ мэдэ уялгашалан хэрэгтэй. Мэдүүлгэдые 1950 оной августын 20 хурагшад абаха. Мэдүүлгэдэ улаадахи күментүүдые хабсаргаа шухал:

1. Тобшо автобиографи,
2. Хургуули дүүргэнэй бүдүүг документ,
3. Түрэн тухай свидетельств,
4. Бэеын эдүүр тухай справка

Хургуулида орохо ерэнэ Улан-Удэ городто ажлууха үлөөлгөн пропусктай байха сэрэгтэ Хургуулин адрес: г. Улан-Удэ, Бабушкина № 24.

Гүрэнэй пивын заводто шөфкурьер, материална группын бугалтер хэрэгтэй.

Хандаха адреснь: г. Улан-Удэ, Уланская 28/3.

«Труженик» гэжэ олзборни артельшэ шөфер хэрэгтэй. Адреснь: Прибайкальскэ аймаг, с. Бурятия, во.